

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Brno 2007

Pavel Popovský

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta humanitních studií

Institut mezioborových studií Brno

Co může křesťanství nabídnout současnému člověku

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Eduard Radvan, CSc.

Vypracoval:

Pavel Popovský

Brno 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Co může křesťanství nabídnout současnému člověku“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Brno 15.3.2007

.....
Pavel Popovský

Poděkování

Děkuji panu doc. PhDr. Eduardu Radvanovi, Csc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce Marcele Popovské a svým dětem za trpělivost, morální podporu a pomoc, kterou mi poskytly při zpracovávání mé bakalářské práce, a kterých si nesmírně vážím.

Pavel Popovský

Obsah

Úvod	2
1. Objasnění pojmů křesťanství, křesťan a Ježíš Kristus	4
1.1 Pojem „Křesťanství“	4
1.2 Pojem „Ježíš Kristus“	4
1.3 Pojem „Křesťan“	6
2. Pojednání o dobru a zlu v životě člověka a ve společnosti	10
2.1 Pojednání o dobru a zlu v životě člověka obecně	10
2.2 Projevy zla v životě člověka – jednotlivce	20
2.3 Projevy zla v životě společnosti jako celku	21
3. Jaké řešení může křesťanství nabídnout?	26
3.1 Křesťanstvím nabízená vnitřní změna člověka	26
3.1.1 Předpoklady již splněné	26
3.1.2 Předpoklady na straně člověka	32
3.2 Projevy vnitřní změny člověka ve společnosti	36
3.2.1 Poslání křesťanů ve společnosti	37
3.2.2 Jakým způsobem a ve kterých oblastech společenského života, se může poslání křesťanů projevat	39
3.3 Jak by mohla vypadat společnost, proměněná pozitivním vlivem křesťanů	50
Závěr	56
Resumé	58
Anotace a klíčová slova	60
Seznam použité literatury a další prameny	62

Úvod

Téma, které je předmětem mé práce, je nazváno „Co může křesťanství nabídnout současnému člověku“. Cílem mé práce je dokázat, že křesťanství může současnému člověku a potažmo celé společnosti, mnohé nabídnout. A pokud se mi to podaří, tak se zabývat tím co nabízí, jak to může člověk u sebe aplikovat a jakým způsobem se tato aplikace v jeho životě a v životě společnosti projeví.

V počáteční kapitole, se budu muset vypořádat se základními otázkami „Co je a co není křesťanství?“, „Kdo je Ježíš Kristus?“ a „Kdo je a kdo není křesťanem?“. K odpovědím na tyto otázky i pro všechny názory v této mé práci předesílám, že za hlavní měřítko toho, co je a co není křesťanské, budu nucen považovat jediný a nezpochybnitelný zdroj křesťanské víry – Bibli. Z tohoto důvodu budu brát za relevantní pouze ty záměry křesťanství, které z ní prokazatelně vycházejí a jsou s ní v naprostém souladu. Pokud bych ne zvolil tento postup, dostal bych se do spletitosti lidských nauk a tradic, které byly v průběhu historie různými církvemi, spolky a organizacemi hlášány, učeny, vyžadovány a následně třeba zase měněny.

Po zodpovězení těchto základních otázek, se budu ve druhé kapitole zabývat otázkou svobodné lidské volby pro zlo či dobro. V této části se pokusím vysvětlit, že problémy současného člověka a společnosti s touto volbou přímo souvisí, ale také to, že v každém člověku je zakódováno zlo založené na soběstřednosti, se kterým si sám nedokáže pomoci. V této kapitole poukážu i na některé lidské a společenské problémy, které jsou důsledkem této soběstřednosti.

V závěrečné a nejdelší kapitole se pokusím dostat k tomu co křesťanství nabízí při řešení těchto problémů a že tímto řešením je pouze Bohem provedená vnitřní proměna člověka od sobectví k lásce. Nejdříve v této kapitole budu popisovat a objasňovat předpoklady pro tuto vnitřní změnu, které Bůh pro člověka již připravil. Potom předpoklady pro tuto vnitřní změnu, které jsou na straně člověka. V prostřední fázi této kapitoly se budu zabývat posláním křesťanů ve společnosti a jakým způsobem a ve kterých oblastech společenského života, se může toto poslání projevovat. A v poslední části této kapitoly se pokusím nastínit jak by mohla vypadat společnost, proměněná pozitivním vlivem křesťanů, spolu s případy, které použiji jako příklad

změn společnosti, jež byly vyvolány pozitivním vlivem křesťanů. Protože za nejdůležitější věc co může křesťanství nabídnout považují vnitřní změnu člověka, věnují této vnitřní změně člověka více prostoru. Naopak, díky tomu, že očekávané změny způsobu chování a jednání člověka a společnosti (tzn. vyřešení lidských a společenských problémů), považují až za důsledek této vnitřní změny, nebudou detailně rozebírat jednotlivé společenské problémy a v konkrétních situacích nebudou hledat křesťanský postup pro jejich řešení.

1. Objasnění pojmů křesťanství, křesťan a Ježíš Kristus

Jelikož s lidmi kolem sebe často mluvím o mé víře založené na osobním vztahu s živou duchovní bytostí – Ježíšem Kristem, musím se zákonitě dostat k objasnění některých významově důležitých slov jako jsou „křesťanství“, „Ježíš Kristus“ či „křesťan“. Je to stejné jako u kterékoliv vědy – pokud chceme porozumět, o čem učí a na čem se toto učení zakládá, je nezbytné ze všeho nejdříve porozumět významu základních pojmů a definicí, bez nichž se žádná z těchto věd neobejde. Troufám si říci, že nestačí jen jim porozumět. Musíme si je osvojit, protože bez těchto základních informací si budeme s těmito vědami „rozumět“ asi stejně tak jako si ve starověku rozuměli lidé při stavbě „Babylonské věže“ poté, co jim Bůh zmátl jazyky. Přestože těmto zkušeným stavitelům nechyběl stanovený cíl, chuť, snaha a odvaha, nebylo jim to nic platné – byli rozptýleni, aniž by byli schopni dosáhnout svého vytouženého cíle.

1.1 Pojem „Křesťanství“

„Základním kamenem křesťanství je učení o Ježíši Kristu. Křesťanství však nestojí na nějakém stěžejním bodě učení, ale na osobě. Jeho středem je sám Ježíš Kristus – to, kým je, co učinil a co stále dělá.“¹ Křesťanství tedy není jedním z náboženství či filosofických směrů, i když sem bývá řazeno; je to živý, osobní a konkrétní vztah, s konkrétní osobou (*stejně jako např. manželství*) – se zmrtvýchvstalým Ježíšem Kristem.

1.2 Pojem „Ježíš Kristus“

Ježíš je druhá osoba Boží Trojice (*vedle Otce a Ducha Svatého*). Je Boží syn a Bůh. *„Ježíš je věčná bytost stejná jako Bůh a je právě tolik Bohem jako Otec, se stejnými vlastnostmi a kvalitami. Nebyl stvořen, ale narodil se. V tom, že Ježíš je Bůh, je Bible jednoznačná. Není jen nějakým bohem (jak si to představují Svědkové Jehovovi) ani polobohem, ale Bohem z Boha, světlem ze světla, pravým Bohem*

---

¹ Ekman, Ulf, Doktríny, Brno: Postilla, 2000, s. 65., ISBN 80-902693-8-9.

z pravého Boha, zplozeným, nikoli učiněným, téže bytnosti s Otcem....(Nicejské vyznání víry, z roku 325 po Kristu).“² Ježíš se sám mnohokrát ztotožňuje ve své podstatě s Bohem Otcem a kvůli tomu byl také „svými“ ukřižován. Na důkaz uvedu čtyři citáty z evangelia sv. Jana a jeden citát z listu sv. apoštola Pavla Filipským, kde se o Ježíšově Božské podstatě mluví:

V 30. verši 10. kapitoly Ježíš o sobě před židy prohlašuje: „Já a Otec jsme jedno“³;

v 9. verši 14. kapitoly Ježíš vyčítá Filipovi slovy: „Tak dlouho jsem s vámi, Filipe, a ty mě neznáš? Kdo vidí mne, vidí Otce. Jak tedy můžeš říkat: Ukaž nám Otce?“⁴;

dále v 18. verši 1. kapitoly apoštol Jan o Ježíši říká: „Boha nikdy nikdo neviděl; jednorozený Syn, který je v náruči Otcově, nám o něm řekl.“⁵

V 23. verši 5. kapitoly se Ježíš ve své rovnosti srovnává se svým Otcem takto: „aby všichni ctili Syna, jako ctí Otce. Kdo nemá v úctě Syna, nemá v úctě ani Otce, který ho poslal.“⁶

A naposled i misijně nejvýraznější apoštol Pavel píše církvi ve Filipech toto: „Nechť je mezi vámi takové smýšlení, jako v Kristu Ježíši: Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl.“⁷

Vydeme-li ze slov Bible, byl Ježíš stoprocentním Bohem i stoprocentním člověkem. Bůh se zkrátka v Kristu stal člověkem. Kdybych měl objasnit důvod, proč se tomu tak stalo, proč se rozhodl žít ve stejných podmínkách jako my a nechat se ukřižovat, pak je opět nejlépe nechat vysvětlení na Bohu samotném – na Jeho Slovu, které říká, podle mě v nejdůležitějším a ústředním verši celé Bible: „*Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.*“⁸ Motivem tedy byla láska k tobě, ke mně, ke všem lidem. Pokud by však Boží Syn byl jenom ukřižován a tím příběh skončil, pak by Ježíš byl pouze jedním z několika světově známých mučedníků. A křesťanství by bylo prázdným náboženstvím a filosofickým proudem tak jako mnoho jiných. Ale Ježíš byl třetího dne vzkříšen z mrtvých, čtyřicet dnů chodil ve svém těle po zemi, spatřen byl

² Tamtéž, s. 66-67.

³ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Jan, kapitola 10, verš 30, s.102, ISBN 80-7113-009-5.

⁴ Tamtéž, kapitola 14, verš 9, s.106.

⁵ Tamtéž, kapitola 1, verš 18, s.92.

⁶ Tamtéž, kapitola 5, verš 23, s.96.

⁷ Tamtéž, Filipským, kapitola 2, verš 5-6, s.188.

⁸ Tamtéž, Jan, kapitola 3, verš 16, s.93.

od více než pěti set lidí⁹ a poté byl fyzicky vzat ke svému Otci.¹⁰ Od té doby již fyzicky na zemi přítomný není, ale je zde přítomný v třetí Osobě Boží - Duchu Svatém.

1.3 Pojem „Křesťan“

Tomuto tématu chci věnovat nejvíce prostoru, protože velmi mnoho lidí obtížně tento pojem vysvětluje a pokud ano, pak mnohdy pouze říkají své názory vycházející z rozdílných zkušeností a ne to, kdo je křesťanem podle Božích měřítek, která zjevil ve svém „Slovu“. Velmi se mi zamlouvá a souhlasím s výkladem tohoto slova tak, jak jej uvedl a zachytil známý anglický křesťanský spisovatel, učenec a profesor z univerzity v Cambridgi Clive Staples Lewis (1898 -1963) ve své knize „K jádru křesťanství“.

Lewis zde píše: „slovem křesťan označuji člověka, který přijímá obecné doktríny křesťanství. Lidé se ptají: „Co jste zač, že si osobujete právo rozlišovat, kdo je a kdo není křesťan?“ nebo „Nemůže snad být člověk, který tomuto učení nedokáže uvěřit, mnohem lepším křesťanem, nemůže mít mnohem blíže ke Kristovu duchu, než někteří z těch, kdo mu věří?“ Tato námitka je svým způsobem velmi spravedlivá, velmi dobrosrdečná, velmi duchovní a citlivá. Má všechny přívětivé vlastnosti až na to, že nikam nevede. Nechceme-li špatně skončit, nemůžeme jednoduše užívat jazyka, jak by její zastánci chtěli.“¹¹

Tento autor se tento pojem (křesťan) pokouší objasnit na příběhu jiného a mnohem méně závažného slova: „Slovo gentleman původně znamenalo něco ověřitelného; byl to člověk, který měl erb a nějaké nemovitosti. Pokud jste někoho nazvali gentlemanem, neskládali jste mu poklonu, ale jen jste konstatovali určitou skutečnost. Když jste řekli, že gentlemanem není, neuráželi jste ho, jen podávali informaci. Ve tvrzeních, že John lže a že je gentlemanem, nebyl žádný rozpor; o nic větší, než řeknu-li, že James je pitomec a že je doktor filozofie. Někteří lidé pak ale – spravedlivě, laskavě, duchovně, citlivě, jen ne užitečně – přišli s tím, že vždyť přeci na gentlemanovi není důležitý ani tak erb nebo pozemky, jako spíš jeho způsoby. Opravdový gentleman je ten, kdo se jako gentleman chová! A z tohoto hlediska je Edward mnohem větší gentleman než John! Mysleli to dobře. Dbát na svou

⁹ Srovnej tamtéž, První list Korintským, kapitola 15, verš 6, s.167.

¹⁰ Srovnej tamtéž, Lukáš, kapitola 24, verš 51, s.90.

¹¹ Lewis, Clive-Staples, K jádru křesťanství, Praha: Návrat, 1993, s. 7, ISBN 80-7198-173-7.

čest, být dvorný a chrabří je dozajista lepší věc než být majitelem erbu. Jenže to není totéž. A nadto to naneštěstí není věc, na niž se všichni shodnou. Říct o někom, že je gentleman v tomto novém, vybraném smyslu přestává být informací, a stává se chválou: upřít mu, že je gentleman se stává urážkou. Přestane-li slovo sloužit popisu a stane se nástrojem chvály, neříká vám nic o tom, k čemu se vztahuje: říká vám jen, jaký k němu má mluvčí vztah (Lahodný pokrm je ten, který má mluvčí rád). Jakmile slovo gentleman zduchovnělo a přišlo o hrubé zrno svého objektivního významu, stalo se zkrátka označením někoho, kdo se nám zamlouvá. Díky tomu je dnes gentleman slovo bez užitku. Slovo, jimiž lze vyjádřit uznání, máme habaděj, takže tady jsme je nepotřebovali; naproti tomu chce-li ho kdo (řekněme v dějepisné práci) použít v původním významu, nemůže tak učinit bez vysvětlení. Slovo bylo pokaženo.“¹²

Tento výklad C.S.Lewise ovšem potřebuje vysvětlit. A vysvětlení může být toto: Slovu „křesťan“, podle mého mínění, je nutno rozumět v jeho původním významu a tím byl hanlivý název pro skupinu lidí (židovskou sektu), který byl poprvé použit v Syrské Antiochii ležící v dnešním Turecku¹³ a který není odvozen od slova „křesť“, jak se mnozí povrchně domnívají, ale přes latinu z řeckého „christianos“ - česky řečeno „křesťan“, ve významu „ten, který náleží Kristu“ („držící se Krista“). Z řečtiny - christos - mesiáš (zachránce, osvoboditel, vykupitel) – tedy ten, který se drží Mesiáše. Pokud to řeknu jinak, tak „křesťanem“ je takový člověk, který ve víře přijímá učení Ježíše Krista jako závazná pravidla pro svůj život. Víra není pocit, či emoce; je to dar, který Bůh nabízí každému kdo po něm touží a který se přijímá rozhodnutím věřit. Toto učení je pak sepsáno skrze apoštoly, kteří je zaznamenali v Knize knih – Bibli, která je pro nás, křesťany, ve víře „Slovem Božím“ a tedy i tou nejvyšší autoritou.

Základním rozlišením toho, kdo je či není křesťanem, které velmi citlivě a řekl bych po právu vnímají zvláště nevěřící lidé. Rozlišením je to zda je to vidět – zda jedná podle pravidel učení Kristova. Ježíš sám říká v Matoušově evangeliu že „Dobrý strom („kdo se drží Krista“ - PP) *nemůže nést špatné ovoce a špatný strom („kdo se nedrží Krista“ - PP) nemůže nést dobré ovoce.“¹⁴ Toto ovoce nazývané jako ovoce spravedlnosti (kdo se „drží Krista“, drží se spravedlnosti) je také jasně dané, a to v listu apoštola Pavla Galatským. Tímto ovocem jsou ctnosti jako je „lásky, radost, pokoj,*

¹² Tamtéž, s. 7-8.

¹³ Srovnej Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Skutky apoštolské, kapitola 11, verš 26, s.125, ISBN 80-7113-009-5.

¹⁴ Tamtéž, Matouš, kapitola 7, verš 18, s.17.

*trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání.*¹⁵ V této souvislosti však musím podtrhnout, že toto ovoce žádný člověk neprodukuje díky svým precizně vycvičeným morálně - volním vlastnostem, ale čerpá je jen a jen, a to je potřebné stále zdůrazňovat, ze svého Pána a Spasitele ve chvílích osobního a důvěrného obecenství s Ním (když se „drží Krista“). V těchto intimních chvílích jej Ježíš obdarovává nevysvětlitelnou energií – láskou. S láskou v srdci potom ovoce spravedlnosti není výsledkem dobrých skutků či respektováním náboženských povinností, ale pouze a jakoby mimochodem produktem této lásky.

Tuto skutečnost nádherně popisuje Boží Syn, když říká: „*Zůstaňte ve mně, a já ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmeni, tak ani vy, nezůstanete-li při mně. Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze mne nemůžete činit nic.*“¹⁶ Pokud někdo přestane tuto sílu čerpat nebo ji doposud čerpat nezačal, pro toho se křesťanský život stane, ať se snaží sebevíc, utrpením a systémem nesplnitelných příkazů a zákazů. Stejný problém měli i zákoníci a farizeové v době Ježíšově, neboť nepochopili, a pro svou ješitost a náboženskou pýchu ani nechtěli pochopit, že nejvyšším Božím principem a zákonem je láska z Něj pramenící.

To také vychází ze slov samotného Ježíše, když na dotaz, které přikázání je první ze všech, odpovídá: "*První je toto: „Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný pán; miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své mysli a z celé své síly!“ Druhé pak je toto: „Miluj bližního svého jako sám sebe!“ Většího přikázání nad tato dvě není.*" To jako jeden z mála pochopil i zákoník, který se jej na tuto otázku ptal „*I řekl mu ten zákoník: "Správně, Mistře, podle pravdy jsi řekl, že jest jediný Bůh a že není jiného kromě něho; a milovati jej z celého srdce, z celého rozumu i z celé síly a milovat bližního jako sám sebe je víc, než přinášet Bohu oběti a dary.*"¹⁷

Křesťanem je tedy v konečném důsledku jen ten, kdo má Boha ve svém srdci, protože Bůh je láska.¹⁸ A láska, ještě na vysvětlenou, je také jasně definovaná, a to v prvním listu apoštola ke Korintským: „*Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá. Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se*

¹⁵ Tamtéž, Galatským, kapitola 5, verš 22-23, s.181.

¹⁶ Tamtéž, Jan, kapitola 15, verš 4-5, s.106-107.

¹⁷ Tamtéž, Marek, kapitola 12, verš 29-31, s.54.

¹⁸ Srovnej tamtéž, První list Janův, kapitola 4, verš 16, s.229.

*vydráždit, nepočítá křivdy. Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá. Láska nikdy nezanikne.*¹⁹ Zdá se, že právě takto chápanou lásku v dnešním světě postrádáme. Jinak by přece nemohlo být ve světě tolik špatností. Diskuse o dnešním světě a o jeho problémech, z nichž mnohé dnes nabývají globálních rozměrů, se musí zabývat odpovědí na otázku, proč je člověk zdrojem tolikeré špatnosti. Proto jsem následující kapitolu rozdělil na části „Co je to člověk“ (diskuse o dobru a zlu v životě člověka) a „Co je to společnost“ (diskuse o dobru a zlu ve společnosti).

---

¹⁹ Tamtéž, První list Korintským, kapitola 13, verš 4-8, s.166.

2. Pojednání o dobru a zlu v životě člověka a ve společnosti

Z logiky věci mám za to, že problémy současného světa jsou vždy zapříčiněny problémy současného člověka. Už proto, že svět je tvořen společenstvím jednotlivých lidí.

2.1 Pojednání o dobru a zlu v životě člověka obecně

Křesťan ví, že v hloubce každého člověka je jakýsi duchovní cit, snaha nalézt odpovědi na otázku původu a cíle své existence, touha po navázání vztahu s Tvůrcem. Zvláště tváří v tvář zlu hledá člověk smysl svého života, lásku a štěstí.²⁰ Na základě vlastní zkušenosti a na základě mnohých rozhovorů s lidmi nejrůznějšího věku, vzdělání a postavení jsem poznal, že v životě každého lidského jedince je někde v jeho nitru prázdné místo, které nemůže být naplněno ničím jiným než samotným živým Bohem - Jeho láskou.

Tato láska v sobě obsahuje přijetí člověka takového jaký je, a to bez kladení podmínek. Člověk ovšem musí dovolit Bohu přijít do tohoto prázdného prostoru (to je snad jediná Boží podmínka lásky k ostatním bez ohledu na jejich chyby a nedostatky). Vše záleží na lidském rozhodnutí – na jeho svobodné vůli, která nám byla naším Stvořitelem dána. Máme tedy možnost Boha do svého osobního života vpustit nebo také ne. Bůh nechce ani nechtěl mít stroje, které by měli předem naprogramovanou a neměnnou funkci nechat se od Boha milovat nebo lásku k Bohu a bližnímu projevat. Ne, tak to není. Člověk má možnost svobodné volby. Pokud tedy my lidé nejsme ochotni se nechat proměňovat láskou našeho Otce, zákonitě se budeme snažit zaplnit ono prázdné místo (o kterém jsem mluvil v prvním odstavci této kapitoly) vlastními skutky vycházejícími z představ každého jedno z nás o tom, co je a co není správné. Lidé potom tuto svou prázdnotu naplňují vším, o čem si myslí, že jim přinese tolik vytoužené štěstí.

MUDr. Marie Svatošová v úryvku z knihy „Jak to vidí Marie Svatošová“ píše o štěstí následující: „*Štěstí si vzájemně přejeme, po štěstí všichni toužíme – ale co*

²⁰ Srovnej internetová stránka, <http://www.krestanstvi.cz/index.htm>, článek „Lze najít východisko, pravdu?“.

pro to sami můžeme udělat, abychom si ho přivlastnili a hlavně – aby nás neopustilo. Je přece o něm známo, že dovede být velice vrtkavé. Pokud štěstím myslíme například výhru ve Sportce, tak takové štěstí skutečně vrtkavé je. Peníze utratím a časem z toho moc nezbude. Já jsem přesvědčena, že to štěstí, po kterém každý člověk bytostně touží, je štěstí z úplně jiné kategorie. To nebude jenom tohle pomíjivé štěstí, které nám zpříjemňuje chvílky na tomto světě. To by bylo málo. Lidské srdce (podle mě) touží po štěstí definitivním. Po štěstí, které mu už nikdy nikdo nevezme. Ani lidi, ani okolnosti, ani čas, dokonce ani smrt ne!“²¹

Tato autorka nám v tomto článku také nabízí recept, jak tohoto štěstí dosáhnout: „*Co ale pro své štěstí mohu udělat já osobně, konkrétně už dnes? Jediné.*“ *Co nejlíp a co nejsmysluplněji prožít právě ten dnešek. Potom zítřek atd. Ono vlastně nezáleží ani tak na tom, kolik těch zítřků ještě mám před sebou, ale jak je prožiji a čím je naplním. Jsou lidé, kteří skutečně žijí, a jsou lidé, kteří pouze existují nebo jen konzumují. Život je však příliš vzácný na to, abychom jenom živořili nebo jenom konzumovali. Každý z nás má na tomto světě své jedinečné a nezastupitelné poslání a naše štěstí je přímo úměrné jeho naplnění. To bych chtěla dvakrát podtrhnout. Protože ono skutečné štěstí, o které nás ani smrt nemůže připravit, je přímo úměrné tomu, do jaké míry své poslání uskutečníme. Do jaké míry splníme svůj jedinečný úkol“²² - v našem kontextu to znamená, zda a čím naplníme ono prázdné místo v srdci každého z nás.*

Stejně jako mnoho jiných křesťanů vidím i já tento úkol a poslání v tom, aby člověk naplnil Boží záměr s člověkem. A tímto hlavním záměrem Boha s člověkem vždy bylo a je mít s člověkem hluboké, důvěrné a řekl bych až niterně intimní společenství. A vstoupit do hlubokého vztahu lásky a harmonie s Tvůrcem je nejvyšší cíl, naplnění a štěstí člověka. Řeknu to jinak: Bůh stvořil člověka právě proto a jen proto, aby jej mohl obdarovávat svou přízní a láskou a zároveň aby i On – samotný Tvůrce vesmíru, byl stejným způsobem od člověkem obdarováván. Tento názor jsem si sám nevymyslel. Pouze vycházím z „Božího Slova“ (Bible), kde již na jejím počátku v první knize Mojžíšově (Genesis) Bůh říká: „*Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby.*“²³ A k tomuto verši autoři Ekumenického překladu Bible podávají

²¹ Internetová adresa, http://www.vira.cz/knihovna/index3.php?sel_kap=802“, článek „Co je štěstí“.

²² Tamtéž, 4. odstavec.

²³ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Starý zákon, První Mojžíšova, kapitola 1, verš 26, s.22, ISBN 80-7113-009-5.

pod čarou vysvětlení, že tímto obrazem je naznačována schopnost člověka (a to bez rozdílu muže i ženy) žít s Bohem v obecenství.²⁴

Zde logicky vyvstává otázka, proč člověk v tomto společenství se svým Stvořitelem nežije. Důvodem je darovaná schopnost lidí svobodně se rozhodovat (blíže se možností volby budu zabývat dále v této kapitole). Člověk byl sice původně stvořen se schopností žít s Bohem ve společenství. Jelikož však tato schopnost žít s Bohem nebyla naprogramovanou předurčeností, nesla a dosud nese v sobě možnost této schopnosti využít či zamítnout. Vše záleží na lidském rozhodnutí. Odpověď na naši otázku tedy zní: člověk nežije se svým nebeským Otcem, protože se tak rozhodl. Rozhodli se tak již první Bohem stvoření lidé Adam a Eva, kteří zatoužili být jako Bůh. Otevřeli svá srdce zlu - hříchu.²⁵

Toto jedno lidské rozhodnutí nese doposud katastrofální důsledky v životě všech jejich potomků – celého lidstva. Každý z nás po svém prapředku Adamovi podědil sklon k hříchu. Apoštol Pavel to ve svém listu do Říma říká na několika místech. Například „*skrze jednoho člověka (Adama) totiž vešel do světa hřích a skrze hřích smrt; a tak smrt (následně) zasáhla všechny, protože všichni zhřešili*“²⁶. A o pár veršů dále čteme: „*smrt však vládla od Adama až po Mojžíše i nad těmi kdo hřešili jiným způsobem než Adam*“²⁷, nebo „*neposlušností jednoho člověka (Adama) se mnozí stali hříšníci*.“²⁸ Neposlušností Adama vešel do života lidí hřích – lidé se stali namísto toho, aby byli Božím obrazem, obrazem zla – hříchu. Člověk je tedy na jedné straně ovlivněn tímto Adamovým hříchem, ale na druhé straně se dennodenně rozhoduje úplně stejně jako on. Tímto rozhodnutím člověk Bohu řekl a doposud říká „Mám sice mnoho potřeb, ale postačím si sám“.

Všechny lidské potřeby potřeby jsou přirozené a legitimní – Bůh je stvořil, aby je sám mohl naplňovat.²⁹ Jestliže však tyto lidské potřeby nejsou uspokojovány v Boží přítomnosti Boží láskou, pak ani člověk nemůže tuto lásku nikomu nabízet. Výjimečné postavení každého z nás jakožto Božího obrazu totiž nikdy neznamenalo, že by člověk měl být na Bohu nezávislý, ale že Bůh měl být zdrojem uspokojení těchto potřeb.

²⁴ Srovnej tamtéž, překladatelská poznámka „d“.

²⁵ Srovnej tamtéž, První Mojžíšova, kapitola 3, verš 1-7, s. 23.

²⁶ Tamtéž, část Nový zákon, list Římanům, kapitola 5, verš 12, s. 148.

²⁷ Tamtéž, verš 14, s. 148.

²⁸ Tamtéž, verš 19, s. 148.

²⁹ Srovnej Ekman, Ulf, Doktríny, Brno: Postilla, 2000, s. 105-106., ISBN 80-902693-8-9.

V lidském životě se pak naplňuje jednoduchý princip. Pokud není člověk naplněn nadpřirozenou láskou a pokojem od Boha, není schopen těmito dary obdarovat lidi ve svém okolí. Je to jako bumerang. Nepřijmu-li sám Boží pokoj a lásku, nemůžu ji rozdávat, a pokud ji nerozdávám, tak ji nejsem schopen od druhých přijímat, i když ji tolik od svého okolí očekávám. Někdo se může v téhle chvíli zeptat, „proč člověk nemůže rozdávat lásku bez Boha“. Křesťanství na to dává jednoznačnou odpověď. Protože člověk je ve své podstatě – bez společenství s Bohem a tím pádem bez obdarování Jeho láskou, sobecký tvor, kterému jde v první řadě o naplnění vlastních potřeb bez ohledu na potřeby druhých.

Toto Adamovo sobectví a soběstřednost je zřejmé v každém z nás již od narození. Dokonce bych si troufal říci, že již od početí, protože již v okamžiku početí začíná boj o přežití. Každá živá spermie s cca. 5 milióny dalších se snaží co nejrychleji a na úkor ostatních, absolvovat závod smrti k vytyčenému cíli – být první u vajíčka, proniknout první jeho stěnou a spojit se s ním v děloze matky. Kdo zaváhá, vypadá ze hry a končí smrtí. Vyhrát můžou jen ti nejsilnější. Takzvaný zákon přírody je zákonem džungle. Je založen na pudu sebezáchovy. Je prostě v nás. Je někde uvnitř součástí naší bytosti. Jde nám téměř vždy na prvním místě o sebe. Můžeme se sice snažit hrát s nasazenými maskami divadlo tomuto světu, ale je jen otázka času, kdy budeme prohlédnuti, zvláště od našich blízkých. Problém je ale ten, že lidi neznají recept, jak vystoupit z jeviště.

Za doby „budování socialismu“ byl v naší společnosti vyučován materialistický či liberálně teologický názor, že se člověk rodí ne zlým, ale dobrým a že záleží jen a jen na vlivu výchovy a prostředí, zda takový zůstane i po celý svůj život. Z křesťanského hlediska jde ovšem o to, že člověk je již od svého narození zlý – náchylný k hříchu (Bible považuje takového člověka za „otroka hříchu“). Pravdivost křesťanského pohledu na člověka (opět tím myslím pohled Bible a ne nějaké, době poplatné, humanisticko – křesťanské vlny) dokazuje i praktická lidská zkušenost. Jako příklad mi může posloužit chování malého dítěte, při kterém nám, zvláště rodičům, dochází dech a ptáme se „Kde se to zlo v tom našem malém bere?“, „Od koho to mohl pochytit?“. Odpověď je jednoduchá. Člověk se přece nemusí nějak zvláště přemáhat aby jednal sobecky – je to v něm od narození. V této souvislosti vždy uvádím takový příklad: „Abys přes den činil hřích, nemusíš ráno brzy vstávat a modlit se za to“. Jde to

samo „jako po másle“ a bez přemáhání. Tato pravda ovšem není příjemná. Přiznáme si ji pouze výjimečně a zásadně osamotě. Před druhými musíme být borci, protože každá zjevná slabost se trestá vyloučením ze „stáda“. Pokud sebereme odvalu a přiznáme si ji, vzniká problém, co s tím dál potom dělat. Sžírat se vlastní špatností?

Podle Ježíše tento stav, kdy poznáme, že se sami změnit opravdově nedokážeme, je tím nejlepším časem pro otevření našeho srdce Boží pomoci. Zde nemluví jen o změně chování, ale toho něčeho uvnitř každého z nás, z něhož to zlé vychází. To je to výše zmiňované neblahé dědictví po prvním člověku Adamovi – lidská náklonnost ke hříchu, která je v naší bytosti (srdci) silně zakořeněna. Starozákonní prorok Jeremiáš o tom mluví takto: *“Nejlstivější jest srdce nade všecko, a nejpřevrácenější. Kdo vyrozumí jemu?”*³⁰ Apoštol Matouš v tom pokračuje, když říká *„Z srdce zajisté vycházejí zlá myšlení, vraždy, cizoložstva, smilstva, krádeže, křivá svědectví, rouhání.“*³¹ Z celého kontextu této kapitoly Matoušova evangelia je pak dobře znát, že nejde o taxativně vyjmenovaný souhrn zlých skutků, ale pouze o zmínku těch nejmarkantnějších.

Při opravdové proměně člověka nejde přece jen o nabarvení shnilého jablka pěknou barvou. To by bylo jen morálním či náboženským pokrytectvím v té podobě, jak o něm mluví Ježíš: *„Běda vám zákoníci a farizeové, pokrytci! Očišťujete číše a talíře zvenčí, ale uvnitř jsou plné hrabivosti a chtivosti. Slepý farizeji, vyčist' především vnitřek číše, a bude čistý i vnějšek. Běda vám, zákoníci a farizeové, pokrytci! Podobáte se obilným hrobům, které zvenčí vypadají pěkně, ale uvnitř jsou plné lidských kostí a všelijaké nečistoty. Tak i vy se navenek zdáte lidem spravedliví, ale uvnitř jste samé pokrytectví a nepravost.“*³²

Tomu, kdo pozná, že se sám vlastní úsilím změnit nedokáže, Bůh nabízí řešení – samozřejmě pokud o ně stojí. Tím řešením je výměna srdce kamenného, které je spoutáno otroctvím hříchu, za srdce svobodné. O této Bohem nabízené možnosti se v Bibli mluví mnohokrát. A pro příklad možnosti svobodné lidské volby ze dvou životních cest uvedu mnou oblíbené citace ze třech starozákonních proroků: Jeremjáše, Ezechiele a Izajáše.

³⁰ Bibli svatá, podle posledního vydání Kralického z roku 1613, Praha: Biblická společnost československá, 1951, část Starý zákon, Proroctví Jeremiáše proroka, kapitola 17, verš 9, s. 678.

³¹ Tamtéž, část Nový zákon, Evangelium S. Matouše, kapitola 15, verš 19, s. 19.

³² Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Matouš, kapitola 23, verš 25-28, s. 34, ISBN 80-7113-009-5.

Skrze proroka Jeremjáše Bůh zaslubuje svému lidu, který je v babylonském otroctví, jež je pro dnešní lid předobrazem otroctví hříchu, toto: „*Neboť to, co s vámi zamýšlím, znám jen já sám, je výrok Hospodinův, jsou to myšlenky o pokoji, nikoli o zlu: chci vám dát naději do budoucnosti. Budete mě volat a chodit ke mně, modlit se ke mně a já vás vyslyším. Budete mě hledat a naleznete mě, když se mne budete dotazovat celým svým srdcem. Dám se vám nalézt, je výrok Hospodinův, a změním váš úděl.*“³³ Tolik Jeremjáš.

V knize proroka Ezechiele se o této výměně srdcí již mluví podrobněji. Hospodin zde vybízí Ezechiele, aby zvěstoval toto Boží slovo: „*Proto jim řekni: Toto praví Panovník Hospodin: Shromáždím vás z pronárodů, posbírám vás ze zemí, do nichž jste byli rozptýleni, a dám vám zemi izraelskou. Přijdou tam a odstraní z ní všechny její ohybné a ohavné modly. A dám jim jedno srdce a vložím do jejich nitra nového ducha, odstráním z jejich těla srdce kamenné a dám jim srdce z masa, aby se řídili mými nařízeními, zachovávali moje řády a jednali podle nich. I budou mým lidem a já jim budu Bohem. Ale cestu těch, jejichž se drží ohybných a ohavných model, uvalím na jejich hlavu, je výrok Panovníka Hospodina.*“³⁴ Tak končí svá slova Ezechiele.

A nakonec Izajáš, v této souvislosti hlásá: „*Slyšte slovo Hospodinovo, sodomští náčelníci, naslouchejte naučení našeho Boha, lide gomorský. K čemu je mi množství vašich obětních hodů, praví Hospodin. Přesytíl jsem se zápalných obětí beranů i tuku vykrmených dobytčat, nemám zájem o krev býčků, beráneků a kozlů. Že se mi chodíte ukazovat! Kdo po vás chce, abyste šlapali má nádvoří? Nepřinášejte už šalebné obětní dary, kouř kadidla je mi ohavností, i novoluní, dny odpočinku a svolaná shromáždění; ničemnost a slavnostní shromáždění, to nemohu vystát. Z duše nenávidím vaše novoluní a slavnosti, jsou mi jen na obtíž, jsem vyčerpan, když je musím snášet. Když rozprostíráte své dlaně zakrývám si před vámi oči. Ať se modlíte sebevíc, neslyším. Vaše ruce jsou celé od krve. Omyjte se, očistěte se, odkliděte mi své zlé skutky z očí, přestaňte páchat zlo. Učte se činit dobro. Hledejte právo, zakročte proti násilníku, dopomozte k právu sirotkovi, ujímejte se pře vdovy. Pojďte, projednejme to spolu, praví Hospodin. I kdyby vaše hříchy byly jako šarlat zbělejí jako sníh, i kdyby byly rudé jako purpur, budou bílé jako vlna. Budete-li povolní a poslechnete, budete požívat dobrých darů země. Když však odmítnete a budete se zpěčovat, bude vás požírat meč.*“³⁵

³³ Tamtéž, část Starý zákon, Jeremjáš, kapitola 29, verš 11-14, s. 718.

³⁴ Tamtéž, Ezechiele, kapitola 11, verš 17-21, s. 760.

³⁵ Tamtéž, Izajáš, kapitola 1, verš 10-20, s. 626-627.

Jak je vidět, nabízí Pán Bůh člověku možnost svobodné volby ze dvou životních cest. První cestou je život, který si člověk řídí sám – je to cesta svévole, na níž se řídíme svou vlastní sobeckou vůlí. A té jde vždy především o vlastní dobro. Druhou cestou je život proměněný samotným Bohem. O těchto dvou cestách ostatně mluví i apoštol Matouš, když cituje slova samotného Božího Syna „*Vejděte těsnou branou; prostorná je brána a široká je cesta, která vede do záhuby; a mnoho je těch, kdo tudy vcházejí. Těsná je brána a úzká cesta, která vede k životu, a málokdo ji nalézá.*“³⁶

Pokud máme před sebou tyto dvě cesty, záleží jen a jen na nás samotných, pro kterou se rozhodneme. Aby však bylo naše rozhodnutí opravdové, musí být svobodné. O Božím daru - možnosti lidské volby je nádherně pojednáno v jedné zajímavé knize, která se mi před nedávnem dostala do rukou. Jmenuje se „Dopisy skeptikovy“ a obsahuje vlastně třicet korespondencí mezi věřícím Dr. Gregory A. Boydem a jeho nevěřícím otcem Edwardem Boydem, v nichž diskutují o mnohých námitkách vůči křesťanství, církvi a Bibli. Syn Gregory začal tuto korespondenci s nadějí, že by jeho otec také mohl poznat Krista. Po třech letech, třiceti dopisech a nesčetných telefonátech se to stalo skutečností. A proč se budu touto korespondencí zabývat podrobněji?. Protože řeší otázku lidské vůle. Problémy člověka potažmo celé společnosti, totiž křesťanství považuje za důsledek lidského rozhodnutí žít bez Boha – řídit si svůj život podle svého.

V dialogu mezi otcem a synem začíná diskuze o svobodné vůli člověka a příčinách zla, včetně zla sociálního, touto otázkou: „*Jak mohl všemocný a všemilující Bůh dovolit církvi, aby tak škodila lidstvu a to po tak dlouhou dobu? Není to snad jeho pravá církev, která ho zastupuje na zemi? To jsme se alespoň učili v období mého katolictví. Takže se divím: Kde byl Bůh, když křesťané vraždili muslimy a Židy – včetně žen a dětí – během svých „svatých“ křížáckých tažení? Proč Bůh „svému lidu“ dovolil upálit téměř celou populaci židovských „nevěřících“ ve Španělsku během španělské inkvizice? Proč by všemilující Bůh dovolil církvi podílet se na něčem, jako byl holocaust (v nejlepším případě se církev dívala jiným směrem), a dělat všechny ty věci „v jeho jménu“?*

To už jsou věru vážné otázky, na které musí syn reagovat. A reaguje takto: „*Má první a nezákladnější reakce je, že si nemyslím, že Bůh může být činěn zodpovědným za vše, co katolická církev – nebo kterákoli jiná církev či náboženství – udělala nebo*

³⁶ Tamtéž, část Nový zákon, Matouš, kapitola 7, verš 13-14, s. 17.

udělá. Z mého pohledu je ten Bůh, o kterém mluví Bible a jehož ztělesňuje Ježíš Kristus, Bohem lásky, což znamená Bohem svobody, protože láska bez svobody existovat nemůže. Byli jsme stvořeni se schopností rozhodnout se pro lásku, tedy i s potenciálem rozhodnout se pro její opak – zlo. Předpokládat, že Bůh je zodpovědný za naše zlo – dokonce za zlo spáchané „v jeho jménu“ - podle mého názoru znamená předpokládat, že lidé jsou roboti, kteří jednoduše jednají podle Božího předem připraveného plánu. Pokud by tomu tak bylo, nikdy bychom nebyli milujícími bytostmi. Tvrdím tím, že všechno zlo ve světě v podstatě pochází z jiné svobodné vůle, než je ta Boží. Co Bůh chce a dělá, je vždy dobré. Vše nedobré má svůj původ v někom nebo v něčem jiném než v Bohu. Skutečnost, že to byla „křesťanská církev, která se rozhodla páchat zlo, o němž píšeš, a dělala to pod hlavičkou Božího jména, slouží podle mého názoru jako důkaz, že vše označené slovem křesťan, nemusí nezbytně být křesťanské. Křesťanství není ani náboženství ani instituce: Je to vztah. V rámci křesťanského náboženství existují a vždy existovali ryzí křesťané – lidé, kteří mají vztah s Ježíšem Kristem, a jsou v Ném zachráněni a proměňováni. Tato skutečnost je příčinou, že křesťanství také přineslo světu mnoho dobra (navzdory zlu). „Křesťanské“ náboženství a církevní instituce však nejsou podstatou křesťanství. Pouze lidé, ne instituce, mohou být křesťany. Chci tedy nakreslit ostrou hranici mezi křesťanstvím, které obhajují, a „křesťanskou církví“. Oba pojmy mají stejný pouze slovní základ, nic jiného.“³⁷

Otci však toto vysvětlení původu zla nestačí a ptá se v následujícím dopise dál: „Tvůj rozdíl mezi křesťanskou církví“ a křesťany je zajímavý a neotřelý, ale po pravdě řečeno, neberu ho. Není snad smyslem církve reprezentovat Bohem delegovanou autoritu na Zemi? Nebo je to prostě jen katolická představa, kterou jsem někde sebral? Ať už je tomu jakkoli, myslím, že by Bůh mohl mít pod dozorem alespoň některé z církevních aktivit, pokud to má být jeho nástroj ke spasení světa. To je však jen část problému, který mám s představou všemilujícího Boha. Tím problémem není pouze zlo v církvi, ale v celém světě. Jestliže Bůh stvořil svět a pečuje o něj, proč je v něm proklatě tolik utrpení? Ve svém dopise jsi napsal, že Bůh nemůže být volán k zodpovědnosti, protože dal člověku svobodu volby: činit dobro nebo zlo. Já se však, Gregu, nemyslím, že by tato otázka mohla být smetena ze stolu tak jednoduše. Rozhodne-li se někdo škodit a má-li jeho jednání za následek bolest a utrpení nevinných lidí, Bůh prostě není tím „milujícím“ Bohem, jak ho líčíš! Přemýšlel jsem o tom,

³⁷ Boyd, Gregory, Boyd, Edward, Dopisy skeptikovy, Brno: Postilla, 2003, s. 17-18, 19-20, ISBN 80-86442-13-6.

když jsem četl o tom šílenci tady na Floridě, který byl propuštěn z vězení po sedmi či osmiletém trestu za to, že znásilnil mladou dívku, pak jí usekl obě paže a nechal ji umřít. Jeho svobodnou volbou bylo spáchat zločin, jakou volbu ale měla ta nevinná dívka? Zdálo by se, že ten „milující“, ochraňující Bůh na ni úplně zapomněl! Proč Bůh dává svobodu kriminálníkovi, ale ne oběti?“

Zamyslíme-li se nad touto argumentací, zjistíme, že předmět diskuse se posouvá. Řeč už není o původu zla, ale o Bohu samotném. Otázka zní: Máme zde co do činění s Bohem dobrotivým? Můžeme Boha, který připustil zlo tohoto kalibru, označit jako „nanejvýš dobrotivého“? Není tedy příčinou zla na světě Bůh sám? Nechává-li zlu prostor, nemůže být přece dobrotivý! Na tuto otázku syn odpovídá takto: *„Je to velmi těžká otázka, protože směřuje k bodu, ve kterém i její pouhé zodpovězení hraničí s necitelností. A také lze naprosto porozumět tomu, že šok z této noční můry může vést ke hněvu na Boha či na cokoli jiného na světě. Pro ty, jichž se tato tragédie dotýká, je vztek jedinou pochopitelnou bezprostřední reakcí. I sama Bible obsahuje upřímné otázky a dokonce i modlitby, které se mnozí „hrdinové víry“ (např. Job, David, Jeremiáš) modlili v hněvu. Bůh není ohrožen ani naším hněvem, ani našimi pochybnostmi. Když se ale situace uklidní, přichází čas na to, abychom začali přemýšlet, kdo je opravdu za toto zlo zodpovědný. A když to uděláme, mé tvrzení zní, že tu zodpovědnost nemůžeme připisovat Bohu.*

Myslím totiž, že jestliže Bůh dává svému stvoření svobodnou vůli, musí mu dovolit také možnost zneužití této svobody, dokonce i když to znamená ublížit druhým. Být opravdu svobodný znamená být morálně zodpovědný a být morálně zodpovědný znamená být morálně zodpovědný jeden k druhému. Co je to za svobodu milovat nebo nemilovat, pokud zároveň neexistuje svoboda druhého obohatit nebo mu ublížit? Bůh uspořádal věci tímto způsobem, protože druhou alternativou by byl pouze závod robotů, kteří opravdu milovat neumějí – ti ale za stvoření nestojí, že ne?

Proč tedy Bůh nezasáhne pokaždé, když někdo chce zneužít svoji svobodu a ublížit někomu jinému? Odpověď lze podle mého názoru najít v povaze svobody samé. Svoboda, kterou chceme zneužít a jejíž konání má právě v tomto okamžiku někdo zastavit, už prostě není svobodou. Podívej se na to takto: Jestliže dám Denay pět dolarů, mohu mít úplně pod kontrolou, jak s nimi naloží? Kdybych zasáhl pokaždé, kdy chce tyto peníze utratit nemoudře (podle mého úsudku), jsou to vůbec její peníze? Dal

jsem jí doopravdy vůbec něco? Pokud si může za své peníze koupit jen ty věci, o nichž si myslím, že za to stojí, jsou to opravdu její peníze? Nejsou to spíše moje peníze, které nepřímo utrácím?

A také se domnívám, že dává-li nám doopravdy Bůh svobodu, musí být neodvolatelná a musí se týkat mnoha věcí. Bůh k ní musí mít v rámci hranic postoj „ruce pryč“. Bůh tvoří svobodné lidi, kteří mohou dělat, co se jim líbí, a ne předem naprogramované nástroje, které vždy udělají to, co si On přeje. No doufám, že jsem vnesl do této palčivé otázky alespoň trochu světla. Mám – li pravdu, pak to strašné zlo, kterým se lidi v tomto světě postihují navzájem, je nezbytností, jestliže chceme, aby ve světě existovala láska. Ani Bůh to nemůže udělat jinak.“³⁸ Pak by ovšem nebyl Bůh všemohoucí. Proto se domnívám a osobně tomu i tak chápu, že když Dr. Gregory A. Boyd v této poslední větě používá slovo „nezbytnost“ má na mysli nezbytnost ve smyslu „nutné daně“ za svobodu.

Pojednání o dobru a zlu, kterou jsem zde v krátkosti zrekapituloval, může být východiskem pro úvahy o problémech současného světa a společnosti jako přímém důsledku výše zmiňovaného svobodného rozhodnutí člověka žít bez Boha. Na tomto základě je pak možné poukázat na prostředky a metody, které křesťanství nabízí k jejich řešení.

Jak jsem psal výše, Bůh stvořil člověka s mnohými potřebami, aby je sám Bůh mohl naplňovat. Dokud člověk žil v obecenství s Bohem, byly všechny tyto potřeby uspokojovány v něm (Bohu). Myslím tím dobu než Adam a Eva vpustili do svého života hřích – touhu po bohorovnosti. A bohorovností nazývám lidskou touhu být na Bohu nezávislý – řídit si svůj vlastní život sám. Touhu, která se automaticky stala vlastní pro celý lidský rod. Pramenem zla je tedy lidský hřích – každé svobodné rozhodnutí člověka odmítající či nerespektující řád a lásku Tvůrce. Když člověk upadl do hříchu, přišly problémy. Tehdy byly jeho potřeby překrouceny a staly se zdrojem velkého zla, které je tak zřejmé v naší společnosti. Všechno zlo v dnešním světě i v životech jednotlivců je až nepřehlednou spleť následků. Následků hříšných lidských rozhodnutí všech dob – od prvních lidí až do současnosti. Svět je plný nespravedlnosti, nenávisti, rozbrojů, násilí... . Každý člověk někdy pociťuje prázdnotu, absenci štěstí a smyslu života, strach a utrpení... . Tyto skutečnosti nejsou z Boha. Zlo nemůže pocházet od Boha, který je absolutní Dobro.

³⁸ Tamtéž, s. 21-24.

Důsledky lidského hříchu můžeme vidět všude kolem nás. Stačí jen otevřít oči. Tyto důsledky by se daly rozdělit na: „projevy zla provázející život jednotlivce“ a na důsledky, a „projevy zla, které se projevují v životě společnosti jako celku“. Nejdříve vyjmenuji některé formy zla, které řadím do první skupiny.

2.2 Projevy zla v životě člověka - jednotlivce

I když se toto zlo na první pohled nedotýká společnosti jako celku, je o to zákeřnější. Rozkládá naši společnost zevnitř. Neznám žádnou z rodin, která by ve svém příbuzenstvu neměla aspoň jednoho člena bojujícího s některým z těchto problémů. Jsou ovocem toho, na co je naše společnost zaměřena. Tím hlavním je osobní úspěch za každou cenu a ve všech oblastech. Bible tuto skutečnost však pojmenovává jasně – je to sobectví nesoucí otrávené plody. Mezi jeho následky by se daly zařadit takové problémy jako jsou:

Psychické potíže. Budu jmenovat pouze dva podle mě nejčastější problémy. Zejména pocity viny a z toho pramenící všudypřítomná psychická deprese. Dalším fenoménem, který je opět daní našeho způsobu života je stres. Antidepresiva přes den, na noc zase hypnotika. Tyto a jim podobné typy medikamentů vládnu naší společností. Dle příbalových letáků „léky třetí či dokonce čtvrté generace“ zaručeně bez vedlejších účinků – samozřejmě vše je lékařsky testováno. Je všeobecně známo, že počet osob vyhledávající pomoc psychologa či psychiatra stále narůstá. Patologickým jevem, který úzce souvisí s těmito psychickými potížemi je:

Závislost na návykových látkách. Zde učiním pouze jejich stručný výčet. Alkoholismus – závislost na alkoholu. Tabakismus – závislost na tabáku. Narkomanie – závislost na návykových lécích a nejrůznějších omamných drogách. Nově identifikované a lékařskou vědou uznané a léčené typy závislostí jako jsou: závislosti na automatech, internetu, mobilech aj.

Za další důsledek lidské sobeckosti je možné v širším smyslu považovat i šikanu a agresivitu. A to již od toho nejmladšího věku. Jsou všudypřítomné. Počínaje mateřskými školami přes základní školy, učiliště, střední školy, domovy mládeže (internáty) až po domovy důchodců. A na pracovištích mobing a bosing. Poměrně často se vyskytuje šikana a agresivita i v samotné rodině.

Kapitolou samou o sobě, která je opět důsledkem lidského zahledění do sebe sama, jsou patologické jevy jako týrání, zneužívání a zanedbávání dětí, záškoláctví, delikvence a kriminalita, sekty, hnutí a extremistické skupiny, specifický životní styl (bezdomovectví, graffiti) a mnoho dalších jiných, které jsem zde nejmenoval.

Problémy současného člověka jsou příčinou problémů současné společnosti jako celku. Vyplývá to z faktu, že svět je tvořen společenstvím jednotlivých lidí.

2.3 Projevy zla v životě společnosti jako celku

Pro pojmenování zla, které se dnes objevuje ve společnosti, můžeme použít termín „problémy současného světa“. A protože dnes již žijeme ve světě globálním, můžeme tento pojem upřesnit na „globální problémy současného světa“. Podle Pavla Nováčka, ředitele Centra interdisciplinárních studií na Univerzitě Palackého v Olomouci, mezi nejpodstatnější současné globální problémy (nebo skupiny problémů) patří například násilí ve světě, explozivní růst světové populace v neindustrializovaných zemích, nerovnost mezi lidmi ve světě, destrukce životního prostředí, úpadek moci vlivu jednotlivých národních států a s tím související nedostatečná účinnost nadnárodních politických a ekonomických nástrojů a institucí apod. Pověšme si blíže alespoň některých z nich.

Násilí ve světě. Nejedná se jen o přetrvávající či dokonce rostoucí hrozbu jaderného konfliktu, neboť stále více států a teroristických skupin bude mít a možná již má přístup k atomovým zbraním (nově Indie, Pákistán, Severní Korea, Irán aj.). Jde i o organizovaný zločin, který se v celé řadě zemí stává stejně mocným jako je moc vládní (Kolumbie, Itálie - zejména Sicílie, Kosovo nebo třeba i dnešní Rusko). Bez diskusí sem patří i stále rostoucí nebezpečí mezinárodního terorismu (zvláště od teroristických skupin operujících ze zemí jako je Irán, Irák, Afganistan, Gruzie, Čečensko, Pákistán, Saudská Arábie, Sýrie, Srí lanka, Indonésie aj.).

Velmi často se jedná i o terorismus podporovaný z vládních míst. Je namístě zahrnout sem i stále silný náboženský bojovný fanatismus jakožto vyhrocenou formu náboženského fundamentalismu (Indie, Súdán, Pákistán, donedávna i katolíci proti protestantům na území Severního Irsku či stále živý náboženský a národnostní konflikt katolíků s pravoslavnými a muslimy po rozpadu Jugoslávie). K formám násilí se řadí i etnická nesnášenlivost a pohrdání lidskými právy. Jako rakovina působí, především

ve městech, kriminalita podněcovaná kultem násilí ve sdělovacích prostředcích a agresivní reklamou slibující konzumní blahobyt, který ovšem nemůže být obecně v reálném světě, a to nejen v zaostalých a rozvojových zemích, realizován.

Explozivní růst lidské populace v neindustrializovaných zemích. Z více jak šesti miliard lidí na naší planetě žije 80% v neindustrializovaných a většinou chudých zemích, přičemž doba zdvojnásobení lidské populace je dnes 50 let. Ve většině zemí industrializovaného světa však existuje trend stárnutí populace bez její dostatečné přirozené reprodukce. Nebezpečné důsledky explozivního růstu v ostatních zemích jsou tím více zřejmé. Rozvinutému světu hrozí, že se stane „ghetem bohatých“ obklopeným mořem chudého, frustrovaného a agresivního „zbytku lidstva“. V důsledku imigrační vlny z chudších a nestabilních oblastí, ale i kvůli nevyváženým populačním přírůstkům mezi jednotlivými etnickými skupinami, se růst etnického napětí ovšem nevyhne ani této „hrstce vyvolených.“³⁹

Nerovnost mezi lidmi ve světě. Podle profesora Mareše jsou nejviditelnějšími formami nerovnosti nerovnost bohatství a příjmu. Příjmem obvykle rozumíme peněžní částku, kterou jedinec získává s určitou periodicitou za nějaké své aktivity. Příjem může mít formu mzdy, renty, podílu na zisku, dividendy či jiné platby (i dávky sociální podpory či sociální pomoci). A bohatství pak vzniká akumulací všech příjmů a dědictvím. Může mít formu peněžního kapitálu, úspor, hmotného majetku, pojistky, různého typu zboží, patentových a autorských práv. Kromě nerovnosti bohatství a příjmu lze nalézt ještě mnoho jiných typů nerovnosti: nerovnost ve spotřebě a životním stylu, statusová nerovnost (tzn. nerovnost postavení a úlohy jednotlivce nebo skupiny uvnitř světového společenského systému), nerovnost ve schopnostech, vzdělání a v přístupu ke vzdělání, nerovnost na trhu práce, nerovnost životních podmínek.⁴⁰

Dřívější polaritu světa (Východ a Západ) dnes nahrazuje rozdělení na bohatý Sever a chudý Jih. Dvacet procent těch „vyvolených“ spotřebovává osmdesát procent zdrojů a zamožuje planetu odpadem. Pro porovnání: v Kanadě je ekvivalent spotřebované energie na obyvatele za rok 10 000 kg ropy, ale v Etiopii je to jen 20 kg ropy. I přes rozdílné klimatické podmínky se poměr 500:1 nezdá být spravedlivým. Hrozivě působí i poměr v příjmech pětiny populace s nejvyššími příjmy s pětinou

³⁹ Srovnej Nováček, Pavel, Člověk a česká společnost na prahu 21. století, Opava: Open Education & Sciences, 1999, s.35, ISBN 80- 901974-7-7.

⁴⁰ Srovnej Mareš, Petr, Sociologie nerovnosti a chudoby, Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, s. 27-39, ISBN 80- 85850-61-3.

populace s nejnižšími příjmy. V Brazílii je tento poměr 31:1, ale v západoevropských zemích jen asi 8:1. Díky těmto nerovnostem dochází k migraci velkých skupin obyvatelstva (existuje reálná hrozba nového stěhování národů) a také k růstu náboženského fundamentalismu z důvodu míchání velmi rozdílných hodnot a způsobů života.

Destrukce životního prostředí. V důsledku stupňujícího se znečištění životního prostředí dochází k ohrožení genetické, druhové, ekosystémové, ale i kulturní rozmanitosti života, k úbytku lesů, šíření pouští, ohrožení kvality vodních toků a dostupných zdrojů sladké a pitné vody, k devastaci zemědělské půdy, znečišťování atmosféry a k narušení klimatu (kyselá dešť, úbytek ozónu, skleníkový efekt...). A také k znečištění a ohrožení ekosystémů toxickými, radioaktivními i objemnými komunálními odpady.

Naprosto nedostatečná účinnost nadnárodních politických a ekonomických nástrojů a institucí, především v nadnárodním měřítku při řešení globálních problémů. Těmito celosvětovými problémy jsou problém zaměstnanosti a využívání volného času, dělení populace na schopné a neschopné, obtížného uplatňování se v intelektuálně náročných oborech.⁴¹ Jednotlivé národní státy se díky svým rozdílným zájmům nejsou schopny dohodnout na vytvoření skutečně efektivních institucí vybavených dostatečnou pravomocí na řešení těchto problémů. Do této kategorie celosvětově neřešených problémů patří i zaujetí jasného stanoviska ke genetickému inženýrství, eutanazii, tzv. měkkým drogám, adopcím dětí homosexuálními či lesbickými páry, k mezinárodnímu obchodu s lidmi (zvláště pak s dětmi a ženami) a lidskými orgány, k dostupnosti sexuálních patologických zvráceností v médiích všeho druhu (obzvláště pornografie a pedofilie na snadno dostupných internetových stránkách) a mnoha dalším akutním problémům vyžadujícím bezodkladné řešení.

Všechny tyto další globální problémy vyžadují nutnost přehodnotit princip tzv. národní suverenity v našem sjednocujícím se světě. Neznamená to ovšem automaticky všechny pravomoci jednotlivých států centralizovat do péče nadnárodních orgánů. Některé pravomoci je nutné spíše přesunout zpět do rukou národních států či nižších územně správních orgánů. Ale jiné pravomoci naopak centralizovat do rukou nových životaschopných a efektivních nadnárodních institucí založených na společně

---

⁴¹ Srovnej Nováček, Pavel, Člověk a česká společnost na prahu 21. století“, Opava: Open Education & Sciences, 1999, s.36, ISBN 80- 901974-7-7.

definovaných hodnotách. Těmto změnám ovšem brání rozdílné sobecké zájmy jednotlivých národních států jakož i zájmy stávajících nadnárodních institucí a organizací. Současné nadnárodní politické a ekonomické nástroje a instituce nejsou schopny hromadící se potíže zvládnout. Nestací však pouze zaujmout v mezinárodních úmluvách jasná a společná stanoviska, ale je i nutné vytvořit společné orgány vybavené dostatečnou pravomocí na kontrolu dodržování jejich rozhodnutí včetně možnosti mezinárodních sankcí při jejich přestupování. Typickým příkladem opakovaného selhávání stávajících nadnárodních organizací je OSN a orgány Evropské unie, které nejsou schopny tyto naznačené globální problémy řešit.

Zamyslíme-li se nad předcházejícími fakty je zřejmé, že tak jako v předchozí podkapitole popisované sociálně patologické důsledky sobeckého chování jednotlivců, tak i globální problémy společnosti vyžadují okamžitá řešení. Jelikož si s tímto zlem neví naše společnost rady, její jednání mi tak trochu připomíná staré heslo „Pokud nemáš sílu nepříteli přemoci, pak se s ním spoj“. A tak se mi zdá, že jsme se s mnohými negativními jevy jaksi smířili. Zvykli jsme si na ně. Naše společnost je absorbovala do svých norem myšlení, chování a jednání. Lze to vysvětlit neschopností, neochotou a leností člověka zabývat se problémy, jejichž řešení by mohlo ohrozit naši pohodlně vyšlapanou cestu životem. My zkrátka žijeme teď. A problémy jsme si ochotni připustit jen pokud jsou bezprostředně aktuální. Chceme si sobecky užívat bez ohledu na to, co bude po nás. Jak se zdá, naše společnost se řídí rčením „ po nás potopa“. Toto chování téměř celé společnosti je útekem před realitou. Je to hluboce zakódovaný lidský obranný mechanismus.

Někde na internetových stránkách jsem četl citát trefně vystihující tuto realitu: "Současný člověk není ani normální, ani přirozený. Je absolutně nenormální, nepřirozený, v jistém smyslu je skutečně šílený. Ale protože jsou si všichni velmi podobní, nemáme možnost to pocítit. Šílenství se stalo natolik normální, že nebýt šílený může působit jako nenormální."

Příčina této sobeckosti naší společnosti je dána, jak jsem již popisoval, jejím zakódováním v naší lidské přirozenosti. A tato sobeckost logicky nese zlé ovoce. Hříšný (sobecký) člověk tedy potřebuje změnit svou hříšnou podstatu. Z důvody své hříšné podstaty je člověk oddělený od Boha a tím od Jeho lásky. Pokud to znázorním, pak mezi člověkem a spravedlivým a svatým Bohem je propast lidské hříšné podstaty.

Někdo by mohl vůči lidské sobeckosti namítnout: „člověk se musí snažit ji více potlačovat“. Křesťanství ovšem říká opak: „naše snaha o morální jednání nedokáže změnit naši zkaženou podstatu“. Bylo by to, jak jsem již výše zmiňoval, pouze natíráním shnilého jablka pěknou červenou barvou. Někde jsem slyšel toto přirovnání: Šířka propasti mezi hříšným člověkem a svatým Bohem je jeden kilometr a člověk se ji snaží svým úsilím (které znázorňuje lidskou snahu o dobré skutky) přeskočit. Ti nejlepší z lidí svou snahou a pílí skočí i k devíti metrům. Ale nestačí to. I ti kteří se snaží, i ti kterým to jde méně, stejně skončí v propasti. Myslím, že toto přirovnání poukazuje na biblickou skutečnost, že žádný z lidí si sám z vlastních sil nedokáže s touto překážkou (tzn. lidskou sobeckou podstatou) poradit. Každý člověk je před Bohem vinen a nemůže si pomoci.

Pokud by má práce skončila v této chvíli, platila by pouze jedna ze dvou částí biblického textu, která podle Kralického překladu zní: „*Nebo odplata za hřích jest smrt, ...*“⁴² Skončila by beznadějí, neboť zakořeněného lidského sobectví se nelze zbavit. Tak jak o tom mluví mluví apoštol Pavel ve svém listu římské církvi „*Když chci činit dobro, mám v dosahu jen zlo. Ve své nejvnitřější bytosti s radostí souhlasím se zákonem Božím; když však mám jednat, pozoruji, že jiný zákon vede boj proti zákonu, kterému se podřizuje má mysl, a činí mě zajatcem zákona hříchu, kterému se podřizují mé údy. Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti?*“⁴³ Autentické křesťanství odpovídá i na tuto otázku: Bůh nabízí odpověď a pomoc při řešení i této na první pohled bezvýchodné situace. Nikdo z nás proto nemusí propadat pesimismu a beznaději anebo utíkat před realitou.

---

⁴² Biblií svatá, poslední vydání Kralické z roku 1613, Praha: Biblická společnost československá, 1951, část Nový zákon, Epištola S. Pavla k Římanům, kapitola 6, verš 23, s. 160.

⁴³ Tamtéž, kapitola 7, verš 21-24, s. 160-161.

3. Jaké řešení může křesťanství nabídnout?

Křesťanstvím nabízené řešení je Bohem provedená vnitřní změna člověka od zla, které je zakódováno v každém z lidí, k novému životu s Bohem. Síla tohoto nového života pramení z lásky, protože Bůh je láska. A úkolem křesťanů vůči tomuto světu je ukazovat tomuto světu slovy i skutky jaký Bůh je, tak aby všichni lidé mohli Boží nabídku nového života v lásce přijmout. Je to vlastně snahou o evangelizaci všech lidí.

Evangelizace neznámá násilné obrácení na víru, ale říkat lidem poselství evangelia. A evangelium je dobrá zpráva o Boží lásce k člověku. Co všechno Bůh ze své lásky k člověku již vykonal. Základem této evangelizace nejsou ovšem pouhé informace o Boží lásce, ale hlavně o tom jak se tato láska prakticky projevuje skrze lidi, kteří o Bohu mluví. Hlavním úkolem křesťanů je a vždy mělo být zprostředkovávat Boží lásku tak, aby všichni mohli tuto lásku poznat, stát se křesťany a předávat ji dál. Pořadí je přesně jak píše. Nejdříve člověk Boží lásku zakouší a poznává a až následně, pokud se stane křesťanem (přijme Krista a jeho lásku), může ji dál zprostředkovávat. A o tom by měla být tato kapitola.

3.1 Křesťanstvím nabízená vnitřní změna člověka

Abych mohl mluvit o vnitřní změně člověka, to znamená abych mohl mluvit o vysvobození člověka ze zakořeněného sobectví (hříchu), musím se zabývat nutnými předpoklady této lidské změny. Tyto předpoklady rozdělím na „předpoklady již splněné“ a „předpoklady, které je třeba ještě splnit“.

3.1.1 Předpoklady již splněné

Jedná se o předpoklady, který již Bůh ze své lásky k člověku splnil. Bůh našel pro lidstvo východisko ze sobectví (hříchu), které je zapsáno ve verši „...*darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu.*“⁴⁴ V tomto kontextu nekončí beznadějí ani zoufání apoštola Pavla, opakují ještě jednou: „*Když chci činit dobro, mám v dosahu jen zlo. Ve své nejvnitřější bytosti s radostí souhlasím se zákonem Božím;*

⁴⁴ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Římanům, kapitola 6, verš 23, s. 149, ISBN 80-7113-009-5.

*když však mám jednat, pozoruji, že jiný zákon vede boj proti zákonu, kterému se podřizuje má mysl, a činí mě zajatcem zákona hříchu, kterému se podřizují mé údy. Jak ubohý jsem to člověk! Kdo mě vysvobodí z tohoto těla smrti?*⁴⁵ Toto počáteční zoufání se úplně ztrácí, když Pavel objevuje úžasnou nabídku Božího vysvobození z lidského sobectví (hříchu).

Tato nabídka je zapsána v Bibli jen o pár řádek dále: *„Nyní však není žádného odsouzení pro ty, kteří jsou v Kristu Ježíši, neboť zákon Ducha (Svatého), který vede k životu v Kristu Ježíši, osvobodil tě (mě) od zákona hříchu a smrti. Bůh učinil to, co bylo zákonu nemožné pro lidskou slabost: Jako oběť za hřích poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk, aby na lidském těle odsoudil hřích, a aby tak spravedlnost požadovaná zákonem, byla naplněna v nás, kteří se neřídíme svou vůlí, nýbrž vůlí Ducha. Ti, kdo dělají jen to, co sami chtějí, tíhnou k tomu co je tělesné; ale ti, kdo se dají vést Duchem, tíhnou k tomu, co je duchovní. Dát se vést sobectvím znamená smrt, dát se vést Duchem je život a pokoj.*⁴⁶

Současný člověk je, a v tom je i bída současného světa, spoután v hříchu a přestoupení. Z tohoto důvodu je ztracen a vinen, duchovně mrtvý, v nepřátelství a vzpouře proti Bohu a pod nadvládou zla (v Bibli nazývaného hebrejsky satan a řecky diabolos, tj. „protivník; obviňovatel“).⁴⁷ Pro překonání tohoto stavu však existuje plán: „Boží plán záchrany“! Jeho nekonečná láska Ho zavazovala k tomu, aby obnovil své obecenství s padlým a odsouzeným lidstvem. Aby tak mohl učinit, musel splnit všechny požadavky své vlastní spravedlnosti. Jak? Ve svém Synu Ježíši Kristu a skrze něho! V listu Pavla Římanům vidíme, jak musel svoji spravedlnost dokázat: *„Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčovaná zákonem i proroky, Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista pro všechny, kdo věří. Není totiž rozdílu: všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy; jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykoupením v Kristu Ježíši. Jeho ustanovil Bůh, aby svou vlastní smrtí se stal smírnou obětí pro ty, kdo věří. Tak prokázal, že byl spravedlivý a ospravedlňuje toho, kdo žije z víry v Ježíše.*⁴⁸

Podobně je to napsáno i v dopisu Pavla určeného církvi v Galacii: *„Ale podle Písma (míní se tím Boží slovo – Bible) je všechno v zajetí hříchu, aby se zaslíbení,*

⁴⁵ Tamtéž, kapitola 7, verš 21-24, s. 149.

⁴⁶ Tamtéž, kapitola 8, verš 1-6, s. 150.

⁴⁷ Srovnej Ekman, Ulf, Doktríny, Brno: Postilla, 2000, s. 65., ISBN 80-902693-8-9.

⁴⁸ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Římanům, kapitola 3, verš 26, s. 146-147, ISBN 80-7113-009-5.

*dané víře v Ježíše Krista, splnilo těm, kdo věří. Dokud nepřišla víra, byli jsme zajatci, které zákon střežil pro chvíli, kdy víra měla být zjevena. Zákon byl naším dozorcem až do příchodu Kristova, až do ospravedlnění z víry. Když však přišla víra nemáme již nad sebou dozorce. Vy všichni jste přece skrze víru syny Božími v Kristu Ježíši.*⁴⁹ Ježíš místo nás osobně naplnil požadavky zákona (tedy požadavky Boží spravedlnosti): vlastní spravedlností bez poskvrnky a bezvadným neustálým zachováváním každého ustanovení.⁵⁰ Ježíš nepřišel zákon (Boží plán s člověkem) zrušit, ale naplnit.⁵¹

Boží nabízenou odpovědí na problém člověka a lidstva je, jak vidíme, především sám Ježíš Kristus. Jeho příchodem byla odpověď na existenci hříchu dokonána. Jeho vlastní smrtí a zmrtvýchvstáním. A tak lidstvo nakonec nezachrání Ježíšův morální příklad, Jeho učení nebo skutky, ale pouze to, co vykonal na kříži. Ježíš přišel na tento svět s jediným záměrem - zemřít místo nás za naše hříchy na kříži.

Bible nepopisuje Ježíše především jako vysoce morálního, mírného a přátelského člověka, ale jako obětního beránka, vydaného za nás. Jan Křtitel, když uviděl Ježíše u řeky Jordánu, zvolal: „*Hle, Beránek Boží, který snímá hřích světa.*“⁵² Obětní beránek proto, že starozákonní rituály (tzn. židovské náboženské rituály před narozením Ježíše) vyžadovaly, aby byly v chrámě obětovány různé zvířecí oběti za hřích lidu. U těchto obětí byla vždy požadována zvířecí oběť bez jakékoliv vady. Tyto oběti za hřích mohli zástupně za lidi přednášet před Boha pouze židovští kněží.

Probíhalo to tak, že člověk, který se dopustil hříchu, vložil ruce na zvířecí oběť, kterou přinesl. Bylo to pro něj více než ztotožnění (čili: toto je „ má oběť “). Bylo to obětní zastoupení (neboli: toto obětuji namísto sebe).⁵³ Poté proviněný zvířecí oběť podřízl a krví své oběti byl pokropen. Část krve z této oběti pak kněz obětoval jako oběť smíření Bohu. Pokud se jednalo o hřích celého lidu, obětování mohl provádět pouze židovský velekněz a to tak, že zástupce lidu položil ruce na oběť, kterou kněz podřezal a část z krve obětoval přímo ve svatyni svatých. Na tomto místě sídlil Bůh. Tuto nejsvětější svatyni od ostatních částí chrámu oddělovala opona. Mezi Bohem a lidmi byla tedy opona a nikdo kromě velekněza nemohl do přítomnosti svatého Boha

⁴⁹ Tamtéž, Galatským, kapitola 3, verš 26, s. 180.

⁵⁰ Srovnej Prince, Derek, Základy křesťanského života, Doubek: Postilla, 2006, s. 136, ISBN80-86442-37-3.

⁵¹ Srovnej Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Matouš, kapitola 5, verš 17-18, s. 14, ISBN 80-7113-009-5.

⁵² Tamtéž, Jan, kapitola 1, verš 29, s. 92.

⁵³ Srovnej Horton, Stanley, a kolektiv, Systematická teologie, Albrechtice: Křesťanský život, 2001, s. 357, ISBN 80-7112-069-3.

vstoupit, aniž by nezemřel.⁵⁴ Krví zvířecích obětí byl lidský hřích přikryt. Přikrývala sice lidské hříchy, ale nestačila na změnu lidského zlého srdce (zlé podstaty), z něhož tyto hříchy vychází. I proto musely být tyto rituály pravidelně opakovány, tak jako se opakují lidské hříchy.

Dokonalost jednorázové Ježíšovy oběti na kříži popisuje apoštol Pavel ve svém dopise Jeruzalémským židům: „*Ale když přišel Kristus, velekněz, který nám přináší skutečné dobro, neprošel stánkem zhotoveným rukama, tj. patřícím k tomuto světu, nýbrž stánkem větším a dokonalejším. A nevešel do svatyně s krví kozlů a telat, ale jednou provždy dal svou vlastní krev, a tak nám získal věčné vykoupění. Jestliže již pokropení krví kozlů a býků a popel z jalovic posvěcuje poskvrněné a zevně je očišťuje, čím více krev Kristova očistí naše svědomí od mrtvých skutků k službě živému Bohu! Vždyť On přinesl sebe sama jako neposkvrněnou oběť Bohu mocí Ducha (svatého), který nepomíjí.*“⁵⁵

Vyvrcholením Ježíšova života a služby bylo Jeho zástupně utrpení a smrt. Toto bylo detailně předpovězeno již dlouho před narozením Krista prostřednictvím proroka Izajáše. Mimochodem skutečnost, že se nejedná o proroctví dodatečně napsané po smrti Krista, potvrzují archeologické nálezy světové veřejnosti známé jako „Kumránské svitky“ či „Svitky od mrtvého moře“, které se shodují s Izajášovým proroctvím, jež je zaznamenáno v Bibli.

Bohem vedený Izajáš zde prorokuje: „*Jenže on (Ježíš) byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, jeho jizvami jsme uzdraveni. Všichni jsme bloudili jako ovce, každý z nás se dal svou cestou, jej však Hospodin postihl pro nepravost (hřích) nás všech. Byl trápen a pokořil se, ústa neotevřel; jako beránek vedený na porážku, jako ovce před střihači zůstal němý, ústa neotevřel. Byl zadržen a vzat na soud. Kdopak pomyslí na jeho pokolení? Vždyť byl vyřat ze země živých, raněn pro nevěrnost mého lidu. Byl mu dán hrob se svévolníky, s boháčem smrt našel, ačkoli se nedopustil násilí a v jeho ústech nebylo lsti.*

Izajáš dále uvádí důvody proč to Bůh dopustil: „*Ale Hospodinovou vůlí bylo zkrušit ho nemocí, aby položil svůj život v oběť za vinu. Spatří potomstvo, bude dlouho živ a zdárně vykoná vůli Hospodinovu. Zbaven svého trápení spatří světlo, nasytí se dny. Tím co zakusí, získá můj spravedlivý služebník spravedlnost mnohým; jejich*

⁵⁴ Srovnej Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Židům, kapitola 9, verš 1-10, s. 212., ISBN 80-7113-009-5.

⁵⁵ Tamtéž, verš 11-14, s. 212.

*nepravosti on na sebe vezme. Proto mu dávám podíl mezi mnohými a s četnými bude dělit kořist za to, že vydal sám sebe na smrt a byl počten mezi nevěrníky. On nesl hřích mnohých, Bůh jej postihl místo nevěrných.*⁵⁶

Ježíš, Hospodinův spravedlivý služebník, který byl zároveň Božím Synem, sestoupil na zem, aby zastoupil člověka. K této „požehnané výměně“ došlo na „Golgotském kříži“. Zde Ježíš, který sám nikdy nezhřešil, nesl hříchy nás všech. Bible to vyjadřuje na mnoha svých místech. Jedním z nich, které vystihují to, co jsem zde popisoval, nalezneme v prvním listu Janově kde stojí: „*V tom je láska: ne že my jsme si zamilovali Boha, ale že on si zamiloval nás a poslal svého Syna jako obět smíření za naše hříchy.*“⁵⁷ Jednalo se o hříchy veškerého lidstva. Boží Syn zůstal po celý svůj život i službu spravedlivý. Nebyla na Něm shledána žádná vina ani nespravedlnost. Jako obětní beránek byl podroben pečlivé kontrole ze strany židovských náboženských vůdců i představitelů římské moci a nenalezli na něm jakékoliv vady. Byl dokonalou obětí přijatelnou pro Boha, aby odčinil naše hříchy.

Tím kdo zhřešil, byl člověk, proto nebylo možné splatit dluh zvířecí krví. Ta byla pouze dočasným prostředkem k překrytí (ne však odstranění) hříchů. „*Problém byl v tom, že před Boží tváří nikdo nesplňoval podmínky pro to, aby mohl zaplatit za hříchy. Celou Bibli se proto ozývá volání po prostředníkovi a zástupci, který by byl schopen tyto podmínky splnit. Ježíš je obojí; prostředník i zástupce. Stal se člověkem, ale zůstal dokonale bez hříchu. On jediný splňoval požadavek Boží dokonalosti. Ale Ježíš byl také Bůh. Byl to Boží Syn. Vidíme tedy, jak sám Bůh bez cizí pomoci zajistil člověku spasení (= záchranu). Člověk se nemůže pyšnit tím, že by se dostal k Bohu. Bůh se sklonil k člověku, aby ho zachránil a sláva patří jen Jemu.*“⁵⁸ Bible to opisuje takto: „*Je totiž jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, který dal sám sebe jako výkupné za všechny...*“⁵⁹

Ježíš jakožto prostředník mezi Bohem a člověkem na sebe vzal hříchy lidstva. Rozhodl se, že ponese to, co sám za sebe nést nemusel. Proto vykoupil člověka tím, že se postavil na jeho místo a obětoval sebe, svoji krev a svůj život. Řecké slovo pro prostředníka je „mesites“, které znamená „jdoucí mezi“ - ten, který stojí mezi dvěma stranami ve sporu a udržuje mezi nimi komunikaci. Dalším významem tohoto

⁵⁶ Tamtéž, část Starý zákon, Izajáš, kapitola 53, verš 5-12, s. 674-675.

⁵⁷ Tamtéž, část Nový zákon, První list Janův, kapitola 4, verš 10, s. 229.

⁵⁸ Ekman, Ulf, Doktríny, Brno: Postilla, 2000, s. 159., ISBN 80- 902693-8-9.

⁵⁹ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, První list Timoteovi, kapitola 2, verš 5-6, s. 199., ISBN 80-7113-009-5.

slova je: „prostředník“, „zástupce“, „rozhodčí“, „ručitel“ či „jistitel“. Ježíš zastoupil nás před Bohem a Boha před námi a zaručil se za náš dluh, který jsme nemohli splatit. Tím mezi námi a Bohem zprostředkoval smír.⁶⁰

Součástí této záchrany (vykoupení) lze popsat třemi slovy: Smíření, smírná oběť a vykoupení.

Smíření vychází z řeckého slova „katallage“, „katallasso“ a znamená změnu od nepřátelství k přátelství. Ježíš svojí smrtí na kříži **smířil** svět s Bohem.⁶¹ Tato výměna vedla ke stavu pokoje a smíření, který panuje až doposud.

Smírná oběť je překladem řeckého „hilasterion“. Jemu příbuzné slovo „hiláskomai“ nalezneme v Bibli - sedmnáctém verši druhé kapitoly Pavlova listu Židům a popisuje postavení Ježíše jenž byl v Boží službě nejvyšším knězem a mohl vykonat **oběť usmíření** za hříchy lidu.⁶²

Vykoupení asi nejpřesněji zachycuje význam řeckého slova „apolytrosis-lutroo“. Řecké „lutroo“ souvisí s výkupným, které se platilo za osvobození otroka nebo vězně. Člověk byl stvořen Bohem, byl původně jeho majetkem, ale stal se zajatcem hříchu a nachází se jakožto otrok, na trhu s otroky. Vykoupení znamená, že Bůh si člověka „koupil nazpátek“, ale ne za peníze. Jinou formu tohoto slova používá i apoštol Petr když píše: „Víte přece, že jste z prázdnoty svého způsobu života, jak jste jej přejali od otců, nebyli **vykoupeni** pomíjitelnými věcmi, stříbrem nebo zlatem, ale drahou krví Krista, jakožto beránka bez úhony a poskvrny“. Výkupným byla tedy Ježíšova krev.⁶³ Toto řecké slovo („lutroo“) je použito například ve druhé kapitole čtrnáctém verši epištoly Pavla Titovi: On dal sám sebe za nás, aby nás vykoupil z veškeré nepravosti a očistil si pro sebe svůj zvláštní lid, horlivě milující dobré skutky.⁶⁴

Toto vykoupení má mnoho stránek:

- Končí odcizení Boha a člověka.
- Dluh hříchu je za nás zaplacen.
- Člověk je zbaven svých pout ke hříchu.
- Hřích je odsouzen a Boží svatý hněv vůči lidskému hříchu je utišen.
- Bůh vyjadřuje svoji lásku k člověku, který byl ztracen v hříchu.

⁶⁰ Srovnej Ekman, Ulf, Doktríny, Brno: Postilla, 2000, s. 159., ISBN 80- 902693-8-9.

⁶¹ Srovnej Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Druhý list list Korintským, kapitola 5, verš 19, s. 172., ISBN 80-7113-009-5.

⁶² Srovnej tamtéž, Židům, kapitola 2, verš 17, s. 208.

⁶³ Srovnej Ekman, Ulf, Doktríny, Brno: Postilla, 2000, s. 159., ISBN 80- 902693-8-9.

⁶⁴ Srovnej Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Titovi, kapitola 2, verš 14, s. 205, ISBN 80-7113-009-5.

Křesťané na celém světě z těchto důvodů věří, že v dějinách nikdy nedošlo k závažnější události a že žádný čin neměl takové důsledky. To vše je ovšem součástí Božího plánu s člověkem. Ježíš svou smrtí nám otevřel cestu do nebe, po které k Němu může člověk přicházet. Poté, co Ježíš skončil, se opona v Jeruzalémském chrámu, která oddělovala Svatyni svatých (kde sídlil svatý Hospodin) od hříšných lidí, roztrhla od shora dolů, na znamení překlenutí propasti mezi člověkem a Bohem.⁶⁵ Pokud Jeho smrt byla vítězstvím, tak jako mají za to křesťané, pak Jeho vzkříšení z mrtvých bylo ohromným triumfem. Na mnoha místech Bible je řečeno, že Ježíš byl třetího dne svým Otcem vzkříšen fyzicky ze smrti. Sám Ježíš o sobě říká tyto slova: „*Jsem ten Živý; Byl jsem mrtev – a hle, živ jsem na věky věků...*“⁶⁶

Prostřednictvím vzkříšení se pro celé lidstvo obrovské dílo vykoupení, které Boží Syn vykonal na Golgotském kříži, stalo realitou. Ježíšovým vzkříšením život zvítězil. Ježíšovým vzkříšením byl tak položen základ pro nový život člověka v Kristu. Byl splněn předpoklad pro vnitřní změnu člověka. To znamená změnu člověka od sobectví (hříchu) k lásce. Tento Bohem splněný předpoklad vnitřní změny člověka lze přirovnat k Božímu daru. A protože se jedná o dar, platí zde možnost dar přijmout či odmítnout. Ježíš nabízí darem všem vnitřní změnu – nový život.

3.1.2 Předpoklady na straně člověka

Přijmout tento dar znamená splnění těchto předpokladů - učiněním těchto kroků: Učinit pokání, uvěřit zvěsti o zástupné smrti Ježíše a Jeho zmrtevýchvstání a vyznat svými ústy Ježíše Krista Nazaretského jako svého osobního Pána a Spasitele.

a) učinit pokání. Pokání je první hříšnickovou odpovědí na Boží volání. V Novém zákoně je výraz „činit pokání“ překladem řeckého slovesa „metanoein“. Toto sloveso má v řečtině stále stejný, jasný a konkrétní základní význam, kterým je: „změnit smýšlení“. Základním významem „pokání“ není tedy emoce, ani provádění různých náboženských obřadů, ale rozhodnutí. Není to v první řadě prolévání slz, i když je možné aby člověk cítil silné pohnutí a proléval při tom množství slz. Je však možné prolévat celý potok slz a přitom nečinit pokání v biblickém slova smyslu. Právě biblické pokání je skutečně pouze pevné vnitřní rozhodnutí – změna smýšlení. Jde však o více než jen o intelektuální změnu smýšlení. Jde o to, že celá osobnost se obrátí, a tak

⁶⁵ Srovnej tamtéž, Matouš, kapitola 27, verš 51, s. 172.

⁶⁶ Tamtéž, Zjevení Janovo, kapitola 1, verš 18, s. 233.

podstoupí zásadní změnu základních postojů.⁶⁷ Nový zákon tedy vyjadřuje vnitřní povahu pravého pokání. A starozákonní slovo „činit pokání“ vyjadřující doslovně: „obrátit se“, „vrátit se“, „obrátit se zpět“. Spojením starozákonního a novozákonního významu dostaneme úplný obraz pokání jako vnitřní změny smýšlení, která působí vnější obrácení (nebo otočení) se tváří do zcela nového směru.

Dokonalý obraz pravého pokání nalezneme ve známém podobenství o marnotratném synu, které je zaznamenáno v evangeliu podle Lukáše. Zde čteme, jak se marnotratný syn obrátil zády k otci a k domovu a odešel do daleké země, kde promrhal v prostopášnosti a hříchu vše, co dostal od svého otce. Nakonec, když byl hladový, opuštěný a seděl v cárech mezi prasaty a toužil naplnit slupkami pro prasata své břicho, přišel k sobě. V této chvíli učinil zlomové rozhodnutí. Řekl: „Vstanu, půjdu ke svému otci...“. A okamžitě také své rozhodnutí – čin obrácení provedl: „I vstal a šel k svému otci.“⁶⁸ To je pravé a jediné možné pokání: nejprve vnitřní osobní rozhodnutí a potom vnější čin, uskutečnění tohoto rozhodnutí – čin obrácení se zpět k otci a k domovu.⁶⁹

b) uvěřit zvěsti o zástupné smrti Ježíše a Jeho zmrtvýchvstání. Uvěřit však není věc pocitů či dojmů, ale věc rozhodnutí. Znamená to osobně si obsah této zvěsti vírou přivlastnit. Stejně jako se přijímá dar. O tom, že se jedná o dětsky jednoduchou a právě z tohoto důvodu pro dnešní lidi bláznivou zvěst, píše apoštol Pavel: „*Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě; nám, kteří jdeme ke spáse, je mocí Boží.*“⁷⁰

c) vyznat svými ústy Ježíše Krista Nazaretského jako svého osobního Pána a Spasitele, O této podmínce mluví opět Pavel, když říká, že nestačí jen v Něj uvěřit, ale i Jej vyznat. Toto vyznání má dvě roviny: První rovina obsahuje v modlitbě učiněné osobní (soukromé) vyznání, které je směřované přímo Bohu, aby se Ježíš stal osobním Pánem a Spasitelem (zachránce), tak jak se o tom píše v Pavlově listu do Říma: „*Vyznáš-li svými ústy Ježíše jako Pána a uvěříš-li ve svém srdci, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen. Srdcem věříme k spravedlnosti a ústy vyznáváme k spasení, neboť Písmo praví: Kdo v něho věří, nebude zahanben. Není rozdílu mezi Židem a Řekem: Vždyť je*

⁶⁷ Srovnej Horton, Stanley, a kolektiv, Systematická teologie, Albrechtice: Křesťanský život, 2001, s. 375, ISBN 80-7112-069-3.

⁶⁸ Srovnej Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Lukáš, kapitola 15, verš 11-32, s. 79, ISBN 80-7113-009-5.

⁶⁹ Srovnej Prince, Derek, Základy křesťanského života, Doubek: Postilla, 2006, s. 86-87, ISBN80-86442-37-3.

⁷⁰ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, První list Korintským, kapitola 1, verš 18, s. 158, ISBN 80-7113-009-5.

*jeden a týž Pán všech, štědrý ke všem, kdo ho vzývají, neboť každý, kdo vzývá jméno Páně, bude spasen.*⁷¹ Druhá rovina zahrnuje veřejné vyznání Krista před lidmi (spíše bych řekl vyznávání, jelikož se jedná o celoživotní a ne o jednorázový proces) tak jak o tom mluví Ježíš v Lukášově evangeliu: „*Pravímť pak vám: Každý kdož by koli vyznal mne před lidmi, i Syn člověka vyzná jej před anděly Božími. Kdož by mne pak zapřel před lidmi, zapřít' bude před anděly Božími.*“⁷²

Kdo učiní tyto tři kroky - učiní pokání, uvěří zvěsti o zástupné smrti Ježíše a Jeho zmrtvýchvstání a vyzná svými ústy Ježíše Krista Nazaretského jako svého osobního Pána a Spasitele - stane se křesťanem. Stane se tím, jehož život patří Kristu. Apoštol Pavel o člověku, který je v Kristu, říká: „*Kdo je v Kristu, je nové stvoření. Co je staré, pomínulo, hle, je tu nové!*“⁷³ Takový člověk je osvobozen od sobectví (hříchu), které v něm bylo od narození pevně zakořeněno (dědičný hřích), jelikož bylo jeho přirozeností. Proměna takového člověka (tzn. proměna jeho srdce - podstaty) není kosmetická. V Bibli je tato proměna nazývána „novým narozením“ či „znovuzrozením“. Takový člověk se znovu narodí, ne však tělesně, ale duchovně. Ne z těla, ale z Boha. Křesťané považují tuto zkušenost za zásadní a zlomovou v životě člověka.

Právě na tuto zkušenost se ptá Ježíš významného člena židovské rady a náboženského učitele Nikodéma. Apoštol Jan ve svém evangeliu to popisuje takto: „*Mezi farizeji byl člověk jménem Nikodém, člen židovské rady. Ten přišel k Ježíšovi v noci a řekl mu: „Mistře, víme, že jsi učitel, který přišel od Boha. Neboť nikdo nemůže činit ta znamení, která činíš ty, není-li Bůh s ním.“ Ježíš mu odpověděl: „Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, nemůže spatřit království Boží.“*

Nikodém na to reaguje otázkou: „*Jak se může člověk narodit, když už je starý? Nemůže přece vstoupit do těla své matky a podruhé se narodit.*“ Ježíš odpověděl: „*Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího. Co se narodilo z těla, je tělo, co se narodilo z Ducha, je duch. Nediv se, že jsem ti řekl: Musíte se narodit znovu. Vítr vane kam chce, jeho zvuk slyšíš, ale nevíš, odkud přichází a kam směřuje. Tak je to s každým, kdo se narodil*

⁷¹ Tamtéž, Římanům 10, verš 9-10, s. 152.

⁷² Bibli svatá, poslední vydání Kralické z roku 1613, Praha: Biblická společnost československá, 1951, část Nový zákon, Evangelium Š. Lukáše, kapitola 12, verš 8, s. 76.

⁷³ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Druhý list Korintským, kapitola 5, verš 17, s. 172, ISBN 80-7113-009-5.

z Ducha." Nikodém se ho otázal: „Jak se to může stát?" Ježíš mu řekl: „Ty jsi učitel Izraele, a tohle nevíš?"⁷⁴

Jsme-li znovuzrozeni z Boha, jsme Bohem také ospravedlněni. Ospravedlnění znamená, že jsme přijali zcela nové postavení před Bohem a podle Božího zákona máme právo k Němu přicházet. Již nás od Něj neodděluje velká propast hříchu. Opona, která oddělovala Svatyni svatých se svatým a spravedlivým Bohem, je roztržena. Máme ke svému Otci svobodný přístup. Kde bylo nepřátelství (nepřítelem nebyl Bůh, ale člověk), tam je nyní pokoj. Kde byla vina a odsouzení, je nyní milost a milosrdenství. Obviněné a usvědčené svědomí byly nahrazeny smluvními Božími zaslíbeními a čistým svědomím. Nyní se člověk těší takovému postavení před Bohem, jako by nikdy nezhřešil. Nemá žádný pocit viny, hanby nebo nedostatku. Je pouze přemožen vědomím, že přišel domů, a také vděčností a láskou k Ježíši, který za něho všechno odčinil.

Bůh všechno vykonal v Kristu Ježíši, proto je to záležitost milosti. Nikoli vlastní snahy člověka. Žádné obřady, rituály, poutě, posty, dary ani jiné takzvané dobré skutky či náboženské zvyky nemohou člověka k Bohu přiblížit. Bůh přijímá jen vyznání, že nemůžeme činit nic, že jsme duchovně na dně. Potom můžeme vírou přijat Jeho dary, milost a všechno, co pro nás udělal v Kristu Ježíši a být spaseni (zachráněni). Budeme očištěni krví Ježíše Krista a naše hříchy budou odpuštěny. Přijde k nám Duch Svátý (Bůh) a budeme znovuzrozeni. Staneme se tak (Božími) dětmi svého nebeského Otce a nalezneme s Ním pokoj.

Potom se staneme křesťany, kterým je skrze víru v Krista Ježíše odpuštěno a kteří jsou ospravedlněni Jeho milostí. O tomto přesně mluví apoštol víry Pavel ve svém dopise Galatským: *„víme však, že člověk se nestává spravedlivým před Bohem na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše. I my jsme uvěřili v Ježíše Krista, abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona nebude nikdo ospravedlněn.“⁷⁵*

Srdce znovuzrozeného člověka je naplňováno láskou, která je čerpána při každodenním společenství s Otcem, protože Bůh je láska. Společenství s Bohem může mít různou formu. Děje se tak například když si s Bohem osamotě povídám – při chválách, prosbách, uctívání, děkování, žádostech o moudrost v nějaké věci, dále

⁷⁴ Tamtéž, Jan, kapitola 3, verš 1-10, s. 93.

⁷⁵ Tamtéž, Galatským, kapitola 2, verš 16, s. 179.

při čtení či studiu Bible - Jeho živého slova -, při postech a v mnohých dalších situacích. Nebo také při obecnství s druhými křesťany při bohoslužbách, různých biblických vyučováním, společných modlitebních chvílích nebo při evangelizačně – misijních akcích.

Tuto načerpanou lásku potom můžeme rozdávat svému okolí, protože naše srdce bude osvobozeno od otroctví činit zlé skutky. Je osvobozeno od zlých skutků vycházejících z lidské přirozenosti (tzn. ze sobectví) k opravdové lásce. Neznamená to však, že zlé skutky již nikdy učinit nemůžeme, ale že je již nikdy učinit nemusíme. Můžeme lidi milovat opravdovou láskou – láskou Boží.

3.2 Projevy vnitřní změny člověka ve společnosti

Vnitřní změna u křesťanů se projevuje v celém jejich životě. Vnitřním i vnějším. Jejich změna myšlení se zákonitě projeví i ve změně chování a jednání. Jelikož je člověk tvor společenský, který žije v interakci s ostatními lidmi, pak toto křesťanské chování a jednání ovlivňuje celou společnost. Projeví se jako dobré ovoce na dobrém stromě. Již v první kapitole jsem toto Boží ovoce popisoval jako ctnosti, jimiž jsou: láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání. Podle mě je nejdůležitějším ovocem láska, protože všechny ostatní ctnosti jsou v lásce již obsaženy. A láska, myslím, je podle mě to hlavní, co současnému člověku chybí.

Láska, kterou člověk může v hojnosti od Boha čerpat a následně jí obdarovávat své bližní, není pouhá platonická emoce. Je velmi praktická. Jde v ruku v ruce s odpovědností. S odpovědností za sebe i společnost. Zasahuje do našeho všedního dne. Do všech jeho problémů a trápení, kterých je na každý den dost a dost. Znovu podotýkám, že tato láska se nedá od Boha oddělit. Není samostatným kdekoliv přístupným produktem či morální vlastností. Boží láska je láskyplný vztah Boha ke všem lidem. Ale pouze ten, kdo patří Kristu, je ochoten a schopen ji přijímat a čerpat z ní sílu.

Tato láska pak dělá v lidských životech zázraky. Mění lidskou sobeckost v láskyplný zájem o lidi. Podstata tohoto zázraku je, jak již jsem řekl, v tom, že Boží láskou se mění lidské myšlení. A když je změněno lidské myšlení, potom se začne měnit i zaužívané negativní chování a jednání. A pokud by všichni lidi byli ochotni přijmout Boží lásku do svého života, pak by celá naše společnost vypadala opravdu

úplně, ale úplně jinak. S Boží láskou v srdci se člověk stává odpovědným. Ne proto, že musí, ale proto, že chce.

3.2.1 Poslání křesťanů ve společnosti

Snahou a úkolem křesťanů je ukazovat této společnosti slovy i skutky jaký Bůh je. Tak aby všichni mohli uvěřit. Hlavním úkolem křesťanů je a vždy mělo být zprostředkovávat Boží lásku tak, aby všichni mohli tuto lásku poznat, stát se křesťany a předávat ji dál. Nejdříve člověk Boží lásku musí zakusit a poznat a až následně, pokud se stane křesťanem (tzn. přijme Krista a jeho lásku), může ji dál zprostředkovávat. Jedině tak mohou křesťané naplňovat své poslání býtí solí země, světlem světa či kvasem v těstě.

Toto poslání, které mají vůči celé společnosti, jim udělil samotný Ježíš Kristus, který i dnes praví: *„Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali. Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. A když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí všem v domě. Tak ať svítí světlo vaše před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.“*⁷⁶

Základním cílem tohoto poslání křesťanů však není ukazovat na „vytříbenou křesťanskou morálku“, ale na zdroj křesťanského chování. Tímto zdrojem není nikdo jiný než Bůh sám. Bůh, který může změnit každého člověka. **Pokud křesťané naplňují toto své poslání, proměňují a vychovávají osobním příkladem jednotlivce a tím potažmo i celou společnost. A tento fakt je tím co mají křesťané společné se sociální pedagogikou. Zde se nachází křesťanská nabídka pro řešení lidských a společenských (i globálních) problémů.**

Bohužel, za stavu naší společnosti musím konstatovat, že křesťanů, kteří jsou touto solí země či světlem světa, není tolik, aby se od nich mohla společnost „pozitivně nakazit“. Příčiny vidím dvě. Za prvé: lidé, kteří si říkají křesťané, ve skutečnosti křesťany nejsou. Ze zkušeností založených na téměř dvaceti letech rozhovorů s lidmi, odhaduji, že pouze tři až pět procent z těch, kteří se hlásí v naší zemi ke křesťanství, křesťany jsou (tzn. „patří Kristu“). A ani u farářů není toto procento o mnoho větší. Zbylá procenta do sta jsou pouze lidé plníci v menší či větší míře některé z údajných „náboženských obřadů či povinností“. A druhý důvod vidím v tom, že mnoho z těch,

⁷⁶ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Matouš, kapitola 5, verš 13-16, s. 14, ISBN 80-7113-009-5.

kteří „patří Kristu“ ještě toto své poslání (býti solí a světlem) nezačali z nejrůznějších příčin plnit.

Křesťané mají vychovávat vlastním příkladem. Bez nucení. Každý jedinec ve společnosti, na kterého křesťané působí, musí mít vždy možnost (nikoliv povinnost) změny. Je to záležitost svobodné volby. Křesťané mají povinnost říkat lidem o Bohu slovem i skutkem, jak nejlépe umí. Jejich povinností však již není, zda tito lidé uvěří. To už musí nechat v ruce Božích a ruce člověka, který se rozhoduje. Vždy v minulosti, když se křesťané (nebo ti, kteří se za křesťany považovali) pokusili násilně přetvořit společnost k obrazu svému, odvrátili se (podle mého i pohledu Bible) od Boha. Příkladem jsou: „evangelizace mečem“ při křižáckých výpravách, násilné křty domorodců praktikované zvláště katolickými kolonizátory, pronásledování a vraždění „Valdenských“ nebo „Hugenotů“ ve Francii (obzvláště o Bartolomějské noci), násilná Habsburská rekatolizace části Evropy po třicetileté válce, hony na čarodějnice. Nebo také židovské pogromy, despotická vláda protestantských „Puritánů“ v Anglii či paradoxně i násilí (na Afroameričanech, Indiánech, Inuitech, v Salemu, ...) páchané těmi, kteří před „Puritány“ utekli do Ameriky, aby založili Boží království na zemi. I oni se dopustili stejné chyby jako jejich dřívější pronásledovatelé.

Pokud Ježíš Kristus vyzývá své následovníky, aby byli solí země a světlem světa, znamená to něco více než jenom pomoc bližním v nouzi. Křesťanská charitativní služba je bezpochyby velmi důležitou součástí křesťanského života. Ale sůl a světlo pro zemi znamenají něco mnohem víc, než jenom zasahovat tam kde vznikl požár. Čím je pro pokrmu sůl, která dodává chuti a chrání před zkázou, tím musí být Ježíšovi učedníci pro společnost. O významu soli ThDr. Adolf Novotný ve svém biblickém slovníku píše *„Sůl pro starověkého člověka měla i náboženský význam jako symbol trvanlivosti, věrnosti a pohostinnosti. Tak jako zápach a rozklad byly spojovány se zlými duchy, tak sůl, bránící hnilobě a nečistotě, byla spojována s božstvem.“*⁷⁷

A protože má sůl tři vlastnosti (čistící, konzervační a chuťovou), mají i křesťané společnost chránit, aby se nenakazila nečistotou, nezapáchla a nezkazila se. A stejně jako sůl pro člověka, tak i křesťané (tzn. ti kteří patří Kristu) jsou pro společnost jednou příjemní, jindy zase odporní. Sůl totiž není jen pochoutkou na namazaném krajících s máslem, ale sůl také pálí, ocitne-li se v otevřené ráně. Ježíšovi učedníci, kromě soli země, by také měli být světlem světa - světlem pro společnost. Světlo slouží jako

⁷⁷ Novotný, Adolf, Biblický slovník, Praha: Kalich, 1956, s. 1014.

prostředek, aby nás bylo vidět, jako ukazatel směru, jako varovný signál. Křesťané (tzn. ti kteří patří Kristu) jsou tímto světlem, byť je toto světlo pouze odrazem pravého světla, které přijali do svého života. Světlo je také opakem tmy, která představuje zlo (hřích). Pravým světlem je pak Bůh. Čím více tedy křesťané svým dobrým chováním a jednáním oplodňují společnost, ukazují také na Boha a jeho principy. Křesťané, aby naplnili své poslání být světlem světa, nemůžou společnosti zatajovat zdroj své síly a vnitřní proměny.

A tak křesťanské poslání být solí země a světlem světa znamená nejen slovem, ale i skutkem duchovně ochutit a osvětit dnešní svět. Křesťané se ale stanou solí a světlem tomuto světu pouze tehdy, když nechají svůj život "osolit" a "osvětit" Ježíšem Kristem, který je skutečnou solí a nejzářivějším světlem.

3.2.2 Jakým způsobem a ve kterých oblastech společenského života, se může poslání křesťanů projevovat

Křesťanské poslání být solí země a světlem světa by se mělo projevovat ve všech oblastech společenského, ale i soukromého života. Také soukromého proto, že soukromá sféra není nikdy soukromá, ale vždy se, ať již přímo či nepřímo, dotýká alespoň našich nejbližších.

a) Oblast veřejně – společenského a politického života

Na vztah křesťanů ke společnosti, veřejnému životu a k politice existuje široké spektrum názorů. Během historie se zkoncentrovaly dva krajní názory:

Prvním extrémem je tvrzení, že se křesťan má zabývat pouze duchovními věcmi a o veřejný život se zajímat nemá. Tento extrém způsobuje, že křesťané utíkají před realitou a problémy společnosti, do níž koneckonců patří také. Je to útěk k soběstřednosti, pýše, samospravedlnosti a farizejskému moralizování všeho normálně „světského“. Příkladem vzdálení křesťanů od reality života nejsou jen mniši, ale i duchovenstvo v povinném celibátu. Takový kněz žije v úplně jiném světě a proto nemůže posloužit praktickou radou a příkladem člověku s pracovními, manželskými či výchovnými problémy.

Co pomůže, když se křesťané uzavrou do klášterů. Lidé za nimi nepůjdou. Tito křesťané jsou odcizeni realitě stejně jako soběstředný mladík Narcis z řecké mytologie. Logicky vzato, tímto způsobem, křesťané nikdy nemohou být solí země a světlem světa,

protože kvůli své izolovanosti nejsou schopni vnímat, natož chápat každodenní problémy obyčejných lidí.

Opačným extrémem je, když se křesťané pokouší prosadit své názory mocensky, stejně jako bájný silák „Héraklés“. Pokusů o vybudování klerikálních států bylo v historii bezpočet. A všechny skončily katastrofou. Už proto, že stavěly na podmínce víry. Bůh však žádnou podmínku osobní víry nedává. Dává člověku možnost volby. Bohu záleží na každém člověku a proto zakázal, aby jeden člověk utlačoval druhého. Žádným způsobem, a to ani pravdou. Z tohoto důvodu musí být ve společnosti prostor, jak pro ty co věří, i pro ty, kteří nevěří. Tento princip osobní svobody vyznání je velmi důležitý. Není možné, aby někomu bylo vnucovaná jakákoliv víra. Ať již se jedná o hinduismus, buddhismus, islám, materialismus (který je svým způsobem také vírou) anebo křesťanství.

Odstrašujícím příkladem nám můžou být státy jako Irán, kde jsou diskriminováni lidé, kteří Koránu nevěří a nechtějí podle něho žít. Podobné chyby však v minulosti dělali často i křesťané. Nejhorším obdobím pro Evropu bylo, když papež uchwátí politickou moc, svědomí lidí bylo utlačováno a duchovně – morální hodnoty byly úplně zdeformovány.

Podobné chyby nedělali jenom katolíci, ale i protestanti. Kalvínova Ženeva byla už dopředu odsouzena k neúspěchu a obyvatelé tohoto města se mohou radovat z toho, že jim dnes po ulicích nechodí náboženská policie a nevláčí lidi před církevní soudy.⁷⁸ Těchto chyb se mohli křesťané vyvarovat, pokud by sledovali příklad, který jim dal svým životem Ježíš Kristus. Ježíš nebyl zavřený, někde osamotě izolovaný od lidí. Trávil sice soukromé chvíle v osobním rozhovoru se svým Otcem (Bohem), ale pak s novou silou, kterou z tohoto obecenství načerpal, šel mezi lidi a aktivně řešil všechny jejich každodenní starosti a trápení. Nikoho však přitom k ničemu nenutil. Nesesílal na ty, kteří nepřijali jeho učení Boží trest, či oheň z nebe, ale modlil se za ně. Bylo mu jich líto. Všechny miloval a i těm, kteří jej křížovali, odpouštěl.

Jelikož oba dva extrémní názory (tzn narcisovské odcizení obyčejným lidem i mocenské prosazování víry) na účast křesťanů v oblasti veřejně – společenského a politického života, se ukázali jako scestné, upřímní křesťané celého světa hledali způsob, jak by mohli naplnit své poslání býti solí země a světlem světa. Odpovědí je názor vycházející ze studia Božího slova – Bible. Na tomto názoru se víceméně shodují

⁷⁸ Srovnej měsíčník LOGOS, Banská Bystrica: Křesťanské vydavatelství MILOŠŤ, 6/06, s. 13, ISSN 1336-7331.

všichni věřící, kteří přijali Ježíše Krista jako svého Pána a Spasitele (tzn. všichni, kteří se stali křesťany). Tento názor říká: „Když si lidé sami určují zákony pro fungování společnosti a žebříček hodnot, tj. bez Božího usměrnění, korekcí a morálně – etických soudů, výsledkem se často stává krutovláda, protože na vrchol pyramidy se vždy dostanou lidé s nejsilnějšími lokty, kteří mohou být úplně zkazení a zlí. A pokud lidé spravují věci veřejné bez Boha a morálky sami, taká vláda selže. Proto křesťané, kteří znají Boží slovo, nesmí být pasivní ve veřejných věcech. Naopak musí usilovat být Božím hlasem na zemi – solí a světlem. A to i bez „církvního požehnání“.

Důkazem nám mohla být i skutečnost, že jeden z nejpodlejších diktátorů, Adolf Hitler, se dostal k moci, když zneužil tehdejší německé zákony a parlamentní demokracii Reichstagu. Žel, církve tehdy mlčela. Mezi charismatickými církvemi a evangelikálními církvemi panovalo napětí a římskokatolická církev s Hitlerem podepsala hanebné smlouvy. Jen málo křesťanů tehdy pozdvihlo své hlasy proti křivdám, které se začali páchat. Demokracie našla v církvi zastání, protože i se svými chybami je prozatím nejlepší možnou variantou správy věcí veřejných. Určitě je lepší než anarchie, diktát anebo klerikální stát. Fungovat však bude dobře pouze tehdy, pokud křesťané budou aktivní, angažovaní ve veřejné správě a pokud budou neustále politiky a jejich programy poměřovat Božím slovem, které nám zjevuje Boží vůli.⁷⁹

Nedostatečnost formální podoby parlamentní demokracie si uvědomila i Česká biskupská konference, když v listopadu roku 2000 vydala dokument nazvaný: „Sociální list Pokoj a dobro“. Podle něj i tato forma společensko - politického a státo - právního uspořádání (tzn. parlamentní demokracie) má své nedostatky a meze. Demokracie totiž nespočívá jen na většinovém principu. I většina se může mýlit. Proto záleží na těch, jimž byl dán dar rozpoznávání znamení času, a také záleží na těch hodnotách, k nimž většina společnosti dorůstá ve svobodném dialogu, ve vzájemném naslouchání a sdílení. Mám za to, že jde o hodnoty křesťanské. Kde tyto hodnoty ve společnosti scházejí, hrozí vážné nebezpečí, že se z parlamentní demokracie stane jen prázdná forma, za níž se může skrývat diktát moci ekonomické a mediální.⁸⁰

Síla demokratického státu však spočívá v občanech, kteří ochotně a rádi přijímají odpovědnost za sebe, za svou rodinu, za společenství a za stát, v němž žijí. Možnost žít ve svobodě a podílet se na řízení veřejných záležitostí je veliký dar, ale také

---

⁷⁹ Srovnej tamtéž.

⁸⁰ Srovnej internetová stránka, <http://tisk.cirkev.cz/dokumenty/pokoj-a-dobro.html>, dokument „Pokoj a dobro“.

závazek. Také ze strany vlády jde o službu člověku. Z těchto důvodů apoštol Pavel žádá: „*aby se konaly prosby, modlitby, přímlyvy, díkůvzdání za všechny lidi, za vládce a za všechny, kteří mají v rukou moc, abychom mohli žít tichým a klidným životem v opravdové zbožnosti a vážnosti. To je dobré a vítané u našeho Spasitele Boha, který chce, aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu.*“⁸¹ Angažovanost v oblasti veřejně – společenského a politického života je příležitostí pro lidi statečné, zásadové, pravdomluvné a neúplatné. Dobrá vláda totiž dbá na dodržování zákona a řádu, umožňuje necenzurované a svobodné používání veřejných sdělovacích prostředků, zachovává občanské svobody, chrání svobodu projevu a svobodu shromažďování. A zde se nachází vhodný prostor pro angažovanost křesťanů při naplňování jejich poslání být solí země a světlem světa.

b) Oblast rodinných vztahů

Výborná možnost, jak být solí a světlem ve společnosti, se křesťanům nabízí v jejich rodinách - základních buňkách v níž se vytváří a pokračuje vědomí osobní, občanské a národní identity. Jde totiž o prostor pro soužití generací a pro získávání zkušeností, nutných pro zaujímání postojů ve společnosti. O tom, že je rodina základ státu (společnosti), jsme se učili. A na této skutečnosti nezměnila nic ani tzv. „sametová revoluce“. Jak by chtěli křesťané plnit své misijní poslání ve společnosti, pokud by si ho neplnili ve svých rodinách!

V současnosti však dochází ve společnosti k mnoha závažným změnám v životě rodiny. Sílí především různé tlaky, které rodinu podrývají a oslabují. Tato situace bezpochyby souvisí s rozpadem mravních měřítek i hodnotového systému společnosti. Také materiální zatížení rodin narušuje vztahy mezi manžely i mezi rodiči a dětmi. Pracovní nároky znamenají mnoho komplikací, včetně těch, které se týkají společného trávení volného času. Tato obtížná situace má částečně za následek, že manželé mají menší počet dětí a roste počet párů, které spolu žijí bez dětí a bez uzavření manželského svazku. V současnosti pravidla volné soutěže zvýhodňují ty, kteří do rodiny investují málo nebo nic a znevýhodňují ty, kteří do ní vkládají hodně, například tím, že mají více dětí. I zde žijeme na úkor budoucích generací. Manželství je velmi křehké a snadno zranitelné.⁸²

⁸¹ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, První list Timoteovi, kapitola 2, verš 1-4, s. 199, ISBN 80-7113-009-5.

⁸² Srovnej internetová stránka, <http://tisk.cirkev.cz/dokumenty/pokoj-a-dobro.html>, dokument „Pokoj a dobro“.

Když jsem hledal pojem „rodina“ v Ottově všeobecné encyklopedii, našel jsem tuto definici: „rodina je sociologická podoba trvalého soužití příbuzných osob, především rodičů a dětí“.⁸³ Z důvodů, že se jedná především o soužití rodičů a dětí, se v této oblasti vztahů zaměřím především na vztahy mezi křesťanskými manželi a mezi křesťanskými manželi a jejich dětmi. Křesťanský pohled na manželství říká, že je to závazná smlouva mezi mužem a ženou před Bohem i lidmi. Všichni, kteří vstupují do manželství, přebírají novou úlohu, nové poslání a novou zodpovědnost.

Vztahy mezi křesťanskými manželi: V jedné samizdatové knize napsané křesťanskými manželi ze Skandinávie jsem četl, jaké rady autor dává křesťanským manželům. Psalo se zde zhruba toto: V jednom televizním programu položil moderátor oblíbenému herci otázku: „Čím se podle vás vyznačuje velmi milující manžel?“ A herec odpověděl: „Velmi milující manžel umí uspokojovat jednu ženu po všech stránkách po celý život. Muž, který střídá ženy, není vůbec velmi milujícím manželem. To přeci dělá každý pes“. Pisatel dále tvrdí: „Dokonale uspokojit svou ženu je znakem opravdivě milujícího manžela a potvrzením jeho pravé mužskosti. Neplatí to však jen v sexuální oblasti, ale i v jiných oblastech manželství. Když muž je úspěšný ve svém povolání, když ženě otvírá dveře anebo někdy pohlídá neposedné děti – v tom všem se usiluje uspokojit svou ženu; Ne, že by se jí tím chtěl zalíbit; dělá to pro její spokojenost. Spokojená žena je největším důkazem manželské mužskosti. Být úspěšným manželem, to je velký kus úspěchu muže.“⁸⁴

Spoluautorka této knihy zase mluví ke křesťanským manželkám. Radí, že v dnešní době je všude kolem nás slyšet hlasité volání za „práva žen“, ale ve svém nejhlubším nitru je každá vdaná žena přesvědčená, že její prvotní povinností je žít pro rodinu. Dále pak pokračuje: „Tato naše povinnost před Bohem se může stát naší největší radostí. Vždyť je v úplném souladu s Božím slovem, které říká, že nebylo dobré aby byl muž sám a proto Hospodin stvořil ženu jako pomoc muži rovnou.“ Poté se tato křesťanská spisovatelka ptá: „Jsme my vydané ženy spokojené se svým rodinným životem?“ „Jsme připravené odpustit tam, kde nás manželé urazili?“ „Máme jistotu, že kráčíme správným směrem a chceme odpovědněji plnit svoje úlohy?“ A na to dodává: „Jsem si jistá, že vdané ženy touží růst ve svém vztahu k manželovi. Vždyť v tom je pro nás vdané ženy skutečné štěstí. Jedině Boží moudrost a milost může vnést do našeho

⁸³ Ottova všeobecná encyklopedie, Praha: OTTOVO NAKLADATELSTVÍ, 2003, 2. svazek, s. 315, ISBN 80-7181-947-6.

⁸⁴ Christenson, Larry, Christenson, Nordis, Křesťanskí manželé, samizdatové vydání, s. 3.

manželství novou kvalitou štěstí. Mít šťastné manželství, to je podstatná část ženského štěstí vůbec. ⁸⁵

Dále tyto manželé odkazují celé společnosti, že pokud nás trápí současný stav manželství a rodiny, měli bychom uvážit následující věci: Musíme rozumně popřemýšlet o novém receptu na manželství, který by neměl kořeny v myšlenkové struktuře současné kultury, ale v Božím slovu. Biblické zásady o rodině se totiž často odmítají těmito nepřilíživými logickými argumenty: „To přece nemyslíš vážně!“ „Žijeme přece ve 21. století!“

Autoři citované knihy na to sami reagují: „*Jakoby se 21. století nemělo co učit od minulosti. Jakoby názory a hodnoty naší současné kultury byly úplně a dokonalé! Nebo snad 21. století doopravdy přineslo také manželství a rodiny, které by v nás budily důvěru v současný recept? Jeden z důvodů současné krize manželství je i to, že nekriticky přijímáme hesla dnešní doby. Krizi rodiny však nevyřešíme tím, že se budeme držet prázdných frází 21. století a nadále se bránit kritickému uvažování o nich. Potřebujeme širší rozhled a ne klapky na očích.*“ ⁸⁶

Vztahy mezi křesťanskými manželi a jejich dětmi: Vztahy rodičů a dětí obecně jsou v naší společnosti velice deformovány. Rodičovská výchova utváří obraz, který člověk sám o sobě má, na základě kterého jedná a na základě kterého sám k sobě přistupuje. Také příklad rodičů nebo i jejich duchovní spiritualita ovlivňují citový život, postoje a jednání člověka. Zde bývají často kořeny pocitů méněcennosti, ale i domýšlivosti, nesnášenlivosti nebo nezdravé ctižádostivosti. Vztah rodičů je pro dítě většinou určující i co se týče jeho budoucího manželství. Vzájemná neupřímnost, hádky, cizoložství a rozvody se často „dělí“ z generace na generaci.

Prokletím českých rodin bývají aktivitou vyčerpané matky řídící rodiny a defenzivní otcové, ležící pod škodovkami, opravující chaty nebo hovící svým koníčkům, to vše jako útěk před zodpovědností. Češi vždy patřili k nejlepším světovým koníčkářům. Myslím, že to není nic pozitivního – je to obraz toho, že u nás otcové zanedbávají své rodiny a matky na to sami nestačí. Nejde však jen o čas. I výchova musí být založena na nějakých zásadách a principech. V souladu s duchem této práce mám na mysli principy křesťanské. Nejdříve uvedu pár křesťanských zásad určujících vztahy rodičů k dětem a poté zásady pro vztahy dětí k rodičům.

---

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Tamtéž, s.7.

Zásady křesťanské výchovy pro rodiče ve vztahu k jejich dětem: Křesťanství stanoví pro tuto oblast výchovy tři zásady: První je učit děti poznávat Boha. Tato zásada je zakotvena již ve „Starém zákoně“, kde se praví: „*Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný. Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou. A tato slova, která ti dnes přikazují, budeš mít v srdci. Budeš je vštěpovat svým synům a budeš o nich rozmlouvat, když budeš sedět doma nebo půjdeš cestou, když budeš uléhat nebo vstávat.*“⁸⁷ Tato slova platí stejně pro starozákonní jako pro novozákonní věřící. Učit poznávat Boha není zodpovědností „nedělní školy“, ale rodiny, zvláště otce. A tato zodpovědnost se nedá naplnit, aniž bychom s dětmi o Bohu a Božích věcech nemluvili často.

Druhou zásadu jsem nazval „kázňení“. Volná výchova nepoužívající fyzické tresty je podle mého mínění jedním z hlavních kořenů rozkladu dnešní společnosti. Od vzniku psychoanalýzy na přelomu století odpor k fyzickým trestům našel mnoho příznivců. V některých zemích je fyzické trestání dětí dokonce zakázáno. Bití dětí však nesmí být nepřiměřené ani zbytečně časté. Troufám si říci, že jediný oprávněný motiv pro trestání je láska ke svým dětem. Tak jako se o tom mluví ve starozákonní knize Přísloví: „*Kdo šetří hůl, nenávidí svého syna, kdežto kdo jej miluje, trestá ho včas.*“⁸⁸

Třetí, rodiči opomíjenou, avšak neméně důležitou zásadou, je nepopouzet děti k hněvu. O této zásadě píše apoštol Pavel, když říká: „*Otcové, nedrážděte své děti, aby nemalomyslněly.*“⁸⁹ Tuto skutečnost více osvětluje Pavel na jiném místě: „*A vy, otcové, nedrážděte své děti k hněvu, ale vychovávejte je v Pánově kázni a napomenutí.*“⁹⁰ Apoštol Pavel zde negativně vymezuje třetí složku výchovy. Rodič má dítěti zjevovat Boží charakter, především lásku, spravedlnost a milost. Ve zdravé výchově musí být to vše. Každá rodičovská nespravedlnost dítě deptá. Je-li výchova příliš tvrdá a necitlivá k tomu, co dítě prožívá, přináší do budoucnosti strašlivé ovoce, a to nezávisle na tom, jsou-li rodiče křesťany či nikoli.

Rodiče jsou svým dětem povinni péčí a láskou. Znamená to věnovat jim mnoho času, naplno s nimi žít a sdílet s nimi své srdce. Rodiče jsou dětem povinováni bezpodmínečnou láskou. Termín výchova je vždy spojována s termínem vzdělávání.

⁸⁷ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Starý zákon, Pátá Mojžíšova, kapitola 6, verš 4-7, s. 165, ISBN 80-7113-009-5.

⁸⁸ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Starý zákon, Přísloví, kapitola 13, verš 24, s. 595, ISBN 80-7113-009-5.

⁸⁹ NOVÁ SMLOUVA, překlad KMS, Praha: Křesťanská misijní společnost, 1994, Koloským, kapitola 3, verš 21, s. 271, ISBN 80-7113-009-5.

⁹⁰ Tamtéž, s. 261.

To platí i pro výchovu křesťanskou. Poskytnout dětem vzdělání není v první řadě zodpovědnost státu, potažmo školy, ale rodičů. To proto, že vzdělání nikdy není neutrální, přestože bývá jako neutrální chápáno. Ve státních i soukromých školách jsou děti nenápadně, ale cíleně formovány ateisticko - relativistickým egoismem, který je vyznáním většiny autorů soudobých vědeckých teorií, etických a filosofických konceptů i školních osnov a učebnic. Křesťanští rodiče musí dnes u nás tomuto tlaku a předpólování čelit, školní výuku sledovat a komentovat, a tak své děti chránit. V naší zemi je prozatím uzákoněna možnost domácího vzdělávání pouze na prvním stupni základních škol (v současné době však již probíhají na ministerstvu jednání i o experimentálním zavedení této možnosti). Velmi důležité je také, aby v naší zemi mohly ve větší míře vznikat křesťanské školy. Zvláště škol založených evangelikálními církvemi, je velký nedostatek.

Křesťané chápou, že jejich děti nepatří jim, ale Bohu. Jsou jim Bohem pouze svěřené do péče. To je základní určení pro vše, co ve vztahu k nim činíme. Ve světě je mnoho rodičů, kteří si na své potomky osobují nárok. Tento postoj negativně prokvasí a pokazí celý vztah. Křesťané jsou si vědomi, že v dnešním krutém, zvráceném světě jsou jejich děti v rukou svrchovaného Boha. Bylo by absurdní chtít je brát do svých slabých rukou. Otec marnotratného syna v takové zkoušce obstál. Patrně byl v pokušení svého pošetilého synka do ciziny nepustit. Dal ho však do Božích rukou a Boží ruce ho měly moc přivést zpět zachráněného a proměněného.⁹¹ Křesťané věří, že právě to od nich Bůh chce.

Křesťanské zásady pro děti ve vztahu ke svým rodičům: Mezi hlavní zásady určené dětem bych zařadil úctu a poslušnost vůči svým rodičům. Bible o úctě mluví takto: „*Cti svého otce a matku, to je první přikázání se zaslíbením, „aby ti bylo dobře a abys byl dlouhověký na zemi.*“⁹² Mít k rodičům úctu znamená vědět, že jsou velmi vzácní, a žít podle toho. Úcta je především vnitřní postoj, musí však být projevoována navenek. Úcta může mít i u dospělých dětí např. podobu pomoci s některými specifickými domácími pracemi. Děti jsou svým rodičům vždy povinovány finanční i praktickou pomocí ve stáří. Připomínám, že úcta samozřejmě není věcí jen vnějšího úkonu, ale především je jednou z vlastností lásky.

⁹¹ Srovnej Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Lukáš, kapitola 15, verš 11-24, s. 79, ISBN 80-7113-009-5.

⁹² Tamtéž, Efezkým, kapitola 6, verš 2-3, s. 187.

O poslušnosti je v Bibli řečeno zase toto: „*Děti, poslouchajte ve všem své rodiče, protože se to líbí Pánu.*“⁹³ Poslušnost rodičů je věc jiného řádu než úcta. Úcta poslušnost zahrnuje, na rozdíl od poslušnosti je však trvalým Božím nárokem. Poslušnost má místo tam, kde rodiče nesou za své děti zodpovědnost, a teprve je učí rozhodovat. Období povinné poslušnosti je v různých kulturách různé – proto Písmo nestanovuje žádnou absolutní věkovou hranici. V starozákonní době bylo dítě povinno poslouchat rodiče pravděpodobně do své svatby.

V naší době a zemi je období poslušnosti kratší. Jak dítě přebírá zodpovědnost za svůj život, ubývá ve zdravých rodinách rodičovských požadavků a příkazů. Vnější poslušnost, kterou lze vynutit, ustupuje tomu, aby ve vztahu převládla úcta, která je v první řadě vnitřní věcí. Dítěti v poslouchání pomáhá, má-li k tomu vnitřní ochotu. Tu by rodiče měli formovat na prvním místě.

A nyní chci povědět něco o jedné křesťanské zásadě platné pro všechny strany rodinných vztahů. Tuto zásadu jsem označil jako: „Vzájemná poddanost v rodinných vztazích“. Apoštol Pavel ji vystihuje takto: „*Podřizujte se jeden druhému v bázni Kristově.*“⁹⁴ (Ef 5,21) Tento klíčový verš se týká, kromě vztahů v církvi, také vzájemného vztahu manželů, a rodičů a dětí a platí v obou směrech (dokonce nezávisle na věku dítěte). Tato poddanost zahrnuje i všechny aspekty vztahů, o kterých jsem doposud pojednával. Je jejich půdorysem a dává jim smysl. Tak například rodiče mají káznit své dítě proto, že mu tím v Boží bázni slouží a že jsou (jaksi do budoucna, kdy z toho už bude mít rozum) jemu i Bohu zodpovědni za to, že pro něj udělali to nejlepší. Kromě této celkové roviny se vzájemná poddanost projevuje v nejrůznějších jednotlivostech – ve vztahu rodiče i k malému dítěti např. tak, že je rodič připraven uznat svou chybu, omluvit se, někdy dokonce ustoupit, i když má pravdu apod.⁹⁵

A to jsou ty způsoby jak, a oblasti kde, mohou křesťané osvěcovat a solit tuto společnost. Svými rodinami mohou být příkladem hodným zamyšlení a následování. Společnost nelze změnit pokud nebudou proměněny naše rodiny. Z těchto důvodů je každý pokus o nápravu společnosti a vyřešení jejich problémů, beztoho aby tato změna začala v našich vlastních životech a v našich rodinách, pouhým pseudovědeckým tlacháním odsouzeným předem k nezdaru.

⁹³ Tamtéž, Koloským, kapitola 3, verš 20, s. 187.

⁹⁴ Tamtéž, Efezkým, kapitola 5, verš 21, s. 186.

⁹⁵ Srovnej internetová stránka, <http://www.juda.wz.cz/>, článek „Rodiče a děti“.

c) Oblast vztahu k charitativní službě

Denně jsme skrze sdělovací prostředky zavalováni informacemi o neuspokojených potřebách trpících bližních na celém světě. Křesťanské poslání býtí solí země a světlem světa zahrnuje i úkol těmto lidem pomoci. Tento úkol se zdá nadlidský a mnohdy nevíme, kde začít. Jeden televizní reportér položil Matce Tereze tuto otázku: „Není to, co děláte, koneckonců jen kapkou v moři?“ Usmála se a odpověděla velmi prostě: „Ano, ale copak se moře neskládá z mnoha kapek?“ Nemůžeme dělat všechno, ani si nemysleme, že naše „velké skutky lásky“ změní svět. Můžeme však jako svatý Martin (polovinou vojenského pláště zahalil polonahého žebráka) nebo svatý František (políbil malomocného, který se mu ještě před chvílí hnusil) či svatá Anežka Česká (pečovala o chudé a trpící) poznat, že v úkonu darování sami nejvíce dostáváme. Kristus zaslibuje všem, kteří Ho (Krista) upřímně hledají a slouží Mu (Kristu) ve svých trpících bližních, sám naplní svou láskou.⁹⁶

O službě Bohu skrze službu bližním mluví i Ježíš v jednom ze svých podobeství: *„Až přijde Syn člověka ve své slávě a všichni andělé s ním, posadí se na trůnu své slávy; a budou před něho shromážděny všechny národy. I oddělí jeden od druhých, jako pastýř odděluje ovce od kozlů, ovce postaví po pravici a kozly po levici. Tehdy řekne král těm po pravici: „Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa. Neboť jsem hladověl, a dali jste mi jíst, žíznul jsem, a dali jste mi pít, byl jsem na cestách, a ujali jste se mne, byl jsem nahý, a oblékli jste mě, byl jsem nemocen, a navštívili jste mě, byl jsem ve vězení, a přišli jste za mnou.“*

Toto podobeství dále pokračuje vysvětlením této křesťanské služby: *„Tu mu ti spravedliví odpoví: „Pane, kdy jsme tě viděli hladového, a nasytili jsme tě, nebo žíznivého, a dali jsme ti pít? Kdy jsme tě viděli jako pocestného, a ujali jsme se tě, nebo nahého, a oblékli jsme tě? Kdy jsme tě viděli nemocného nebo ve vězení, a přišli jsme za tebou?“ Král jim odpoví a řekne jim: „Amen, pravím vám, cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“ Potom řekne těm na levici: „Jděte ode mne, prokletí, do věčného ohně, připraveného ďáblu a jeho andělům! Hladověl jsem, a nedali jste mi jíst, žíznul jsem, a nedali jste mi pít, byl jsem na cestách, a neujali jste se mne, byl jsem nahý, a neoblékli jste mě, byl jsem nemocen*

⁹⁶ Srovnej internetová stránka, <http://www.charita.cz/article.asp?nArticleID=310&nDepartmentID=187&nLanguageID=1>, dokument „Charitativní služba církve“.

a ve vězení, a nenavštívili jste mě.“ Tehdy odpoví i oni: „Pane, kdy jsme tě viděli hladového, žíznivého, pocestného, nahého, nemocného nebo ve vězení, a neposloužili jsme ti?“ On jim odpoví: „Amen, pravím vám, cokoliv jste neučinili jednomu z těchto nepatrných, ani mně jste neučinili.“ A půjdou do věčných muk, ale spravedliví do věčného života.”⁹⁷

Církev toto své poslání naplňuje jednak přímo charitativní (sociální) službou trpícím a potřebným, a pak také skrze křesťanské charitativní organizace, jako je „Charita“, „Diakonie Českobratrské církve evangelické“, „ADRA“, „NEHEMIA“, „Krmte Hladové“ aj. Podstatou křesťanského poslání býti solí země a světlem světa je totiž milosrdná a nezištná láska, která vyhledává potřebné a pomáhá bližním v nouzi. Křesťané oceňují všechny formy solidarity. Současně si jsou však uvědomují, že samotná charita (pomoc v nouzi) nestačí. Je třeba reformu institucí a reformu kroků, které k těmto vážným sociálním problémům vedou. A je zapotřebí zároveň demaskovat mylné ideologie těch společenských struktur, které takové zlo plodí.

d) Oblast vztahu křesťanů k životnímu prostředí

Pro záchranu a údržbu životního prostředí již začínají vznikat nová průmyslová odvětví a nové služby. Patří k nim třídění, likvidace a recyklace odpadových hmot, filtrace vzduchu a zachycování emisí, revitalizace vodních toků a rekultivace degradované zemědělské půdy. Tato nová odvětví si vyžádají rovněž intenzifikaci výzkumu a vývoje s tímto zaměřením, mohou přispět i k řešení problému nezaměstnanosti. Restrukturalizace hospodářství ve prospěch záchrany životního prostředí si ovšem vyžaduje i změnu myšlení široké spotřebitelské obce, politiky nevyjímaje. Je povážlivé, když návrhy znalců životního prostředí jsou u nás stále ještě přijímány jako nějaká “narušitelská akce.” Jak se ukazuje, i v zápase o zdravé životní prostředí je potřebné to, čemu říkáme “obrácení.” Zde mají křesťané svůj nezastupitelný úkol v ekologické osvětě, k níž je vede řada biblických pravd.

Hybatelem “ekologického obrácení” může být jen občan, jehož myšlení je proměněno od sobectví k odpovědnosti. A to, jak jsem již výše popisoval, nedokáže nikdo jiný než Bůh sám, když mu k tomu dá člověk svolení a spolupracuje na tom s Ním. O tom, že narušení životního prostředí úzce souvisí s lidskou soběstředností (hříchem) člověka, zapříčiněnou odklonem lidí od Boha, je psáno například ve Starém

⁹⁷ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Matouš, kapitola 25, verš 31-46, s. 36, ISBN 80-7113-009-5.

zákoně u proroka Ozeáše. Tento prorok zde prohlašuje: „*Slyšte slovo Hospodinovo, synové izraelští! Hospodin vede při s obyvateli země, protože není věrnost ani milosrdenství ani poznání Boha v zemi. Kletby a přetvářka, vraždy a krádeže a cizoložství se rozmohly, krveprolití stihá prolitou krev. Proto země truchlí, chřadnou všichni její obyvatelé, polní zvěř a nebeské ptactvo; hynou i mořské ryby.*“⁹⁸

Podle mého, tato biblická pasáž také dostatečně jasně ukazuje na skutečnost, že člověk není na světě sám, ale je součástí planetárního ekosystému. Na tuto skutečnost se často v historických, politických, sociálních a ekonomických úvahách zapomíná. Křesťanský pohled zdůrazňuje úctu ke stvoření. Život člověka je vnořen do světa přírody; ovlivňuje jej, ale zároveň je jím ovlivňován. Tato skutečnost musí vést člověka ve všech jeho činnostech k obezřetnosti a k odpovědnému domýšlení všech důsledků, které mohou mít dopad na přírodu a životní prostředí. K tomu, ale nikdy nedojde, pokud člověk nebude osvobozen od svého vnitřně zakotveného zla a sobectví.

3.3 Jak by mohla vypadat společnost, proměněná pozitivním vlivem křesťanů

O tom, jak by mohla naše společnost vypadat, pokud by bylo dost křesťanů, kteří by byli skutečně solí země a světlem světa jsem četl v jedné starší knížce od již zmiňovaného C.S.Lewise. Lewis, říká, že kdyby existovala taková (skutečně křesťanská) společnost a vy nebo já bychom ji navštívili, myslím, že bychom si odnesli podivné dojmy, protože její hospodářský život je dosti levicový; za to její rodinný život a společenské mravy by nám připadaly zase pravicové, staromódní, snad i obřadné a aristokratické. Chtěli bychom ode všeho kousek, ale málokdo by chtěl kompaktní celek. Lewis odhaduje, že ty čtenáře, kteří jsou orientováni spíše doleva, bude mrzet, že ve svém názoru nešel tímto směrem dále. A ti z protilehlého tábora se budou zase hněvat, že vlevo zašel příliš daleko.

Křesťanská společnost se podle tohoto autora nedostaví leč, až většina z nás ji opravdu bude chtít. A my ji nebudeme chtít, dokud se nestaneme lidmi, kteří se řídí biblickou zásadou „Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, jednejte i vy s nimi“.⁹⁹ Touto zásadou, ale nejsme s to se řídit, pokud nemilujeme bližního svého jako sebe sama.

⁹⁸ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Starý zákon, Ozeáš, kapitola 4, verš 1-3, s. 813, ISBN 80-7113-009-5.

⁹⁹ Srovnej Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Lukáš, kapitola 6, verš 31, s. 67, ISBN 80-7113-009-5.

Milovat bližního ovšem nedokážeme, pokud nebudeme vysvobozeni od vnitřně zakódovaného sobectví.

Ale tuto svobodu může vypůsobit pouze Bůh svojí láskou, pokud se staneme křesťany. Stát se křesťanem v tomto smyslu znamená dobrovolně a opravdově odevzdat Bohu celý svůj život. Jedině tak můžeme mít s Bohem intimní společenství, během kterého budeme touto láskou obdarováni. Bude se tak dít, jelikož poznáme lásku, kterou má k nám Bůh a budeme v ni věřit, protože Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm.¹⁰⁰

Tímto způsobem jsme byli C.S.Lewisem vedeni k čemuš niternému. Místo pouhého výčtu, jak by měla křesťanská společnost vypadat, nás obrátil od věcí sociálních k věcem Božím.¹⁰¹ Obrátil nás od důsledků k příčinám. Učinil tak proto, že podle křesťanského názoru, jen lidé, kteří byli Ježíšem Kristem osvobozeni od soběstřednosti k lásce (tzn. skuteční křesťané), mohou vypůsobit trvalé a pozitivní změny ve společnosti.

O vlivu těchto křesťanů na společnost se lze dozvědět i studiem historie některých měst nebo dokonce národů. Zejména období, kdy se nevěřící lidé začínají obracet k Bohu („probuzení“). Nejen tehdy, když se křesťanství rodilo, ale i později, když se obrozovalo. Zatímco obrácení (jež jsem v mé práci nazýval i „vnitřní změnou člověka“ či „znovuzrozením“) se týká jednotlivce, probuzení se týká města, kmene, národa, či veškeré lidské populace.¹⁰² Při těchto probuzeních zakouší nově probuzená srdce jednotlivých lidí, probuzená církev, vláda i společnost tolik potřebnou změnu. Tato probuzení probíhala a probíhají ve všech obydlených světadílech od vzniku křesťanské církve (v židovském národě samozřejmě již před tím) ve větší či menší míře doposud.

Jako příklad bych rád připomenul probuzení, jehož nástrojem byl římskokatolický mnich a reformátor jménem Girolamo Savonarola (též Hieronymus Savonarola - 1452-1498) žijící v italské Florencii. Tento mnich byl šokován zhýralostí a nemravností světa kolem něho a věděl také o zkaženosti své církve. Když byl chlapcem chodíval kolem řeky „Po“, zpíval Bohu a plakal kvůli hříchům, nespravedlnosti a chudobě lidí kolem sebe. Co však mohl dokázat neznámý mnich

¹⁰⁰ Srovnej Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, 1.list Janův, kapitola 4, verš 16, s. 229, ISBN 80-7113-009-5.

¹⁰¹ Srovnej Lewis, Clive-Staples, HOVORY, Londýn: Nová Evropa, 1945, s.50-51.

¹⁰² Srovnej Drápal, Dan, Žízeň po probuzení, Praha: Sborový dopis, 1996, s. 18.

v době, kdy ve světě i v církvi panovala nemravnost? A tak Savonarola roky studoval Písmo, hledal Boha a modlil se.

A Bůh si jej začal mocně používat. Savonarola se stal kazatelem. Kázal potřebu odvrácení od hříchu., při kterém jeho posluchači – muži, ženy, básníci i filozofové, řemeslníci i dělníci vzlykali a plakali. Svatý Duch tak silně usvědčoval lidi, že se tito obraceli k Bohu. Na Savonarolovi spočíval Duch Boží. Prorokoval, že městský vladař, papež a neapolský král zemřou v jednom roce, což se také stalo. Dále předvídal vpád Francouzů přes Alpy. Karel VIII. překročil Alpy aby napadl Florencii. Od útoku jej odradily Savonarolovi prosby, když se s ním osamotě sešel. Král Karel na Florencii nezaútočil a vrátil se zpět do Francie.

Moc probuzení zachvátila celou oblast. Špatní představitelé vedení města byli svrženi a Savonarola učil lidi, jak ustanovit demokratickou formu vlády. Toto probuzení způsobilo ohromné změny v morálce. Lidé přestali číst nemravné knihy, obchodníci vraceli lidem přemrštěný zisk, který na nich získali. Chuligáni a darebáci z ulice přestali zpívat hříšné písně a začali zpívat chvalozpěvy Bohu. Avšak papež a kardinálové zuřili. Proto podnítli divoký dav, který Savonarolu zajal. Nepřátelé ho krutě mučili a pokoušeli se ho donutit, aby se přiznal ke kacířství. Savonarola prosil přitom Boha, aby jim odpustil. Před popravou oběšením ještě naposledy řekl: „Což bych neměl ochotně zemřít pro Toho, který pro mě tolik trpěl?“

Savonarola, i když až do své smrti (stejně jako mistr Jan Hus) zůstal římským katolíkem, velmi silně ovlivnil Martina Luthera. Ten ho nazýval protestantským mučedníkem, protože svými modlitbami, myšlenkami a zbožným životem připravil protestantskou reformaci. Savonarolův život je, podle mého názoru, slavným svědectvím, že jediný člověk na modlitbách dokáže změnit chod věcí a připravit cestu mocnému probuzení.¹⁰³

Dalším příkladem křesťanských probuzení může být situace v 18. století ve Velké Británii a Americe. Nejednalo se o jedno jediné probuzení, ale o několik na sebe navazujících probuzení. Křesťanská probuzení zde měla za následek společenské reformy jakými byly například: Ustavení základních lidských práv (Americká ústava v roce 1787), zlepšení pracovních podmínek pro ženy a děti a morální proměnu obyvatelstva zahrnující odklon obyvatelstva od kriminality, alkoholizmu, manželské nevěry a prostituce. Důsledky těchto probuzení byly patrné

¹⁰³ Srovnej Duewel, Wesley, Oheň probuzení, Praha: EIRÉNĚ, 1997, s. 34-35, ISBN80-901318-4-0.

i ve století devatenáctém (1844 - založení organizace „YMCA“, 1865 - zrušení otroctví v Americe a založení „Armády spásy“).

Jistým příkladem může být i metodistické probuzení (tzv. „Velké probuzení“), které začalo v Anglii, ale postupně se rozšířilo i do Skotska, Walesu, Irska a Ameriky. Hlavní roli zde sehráli cestující kazatelé jako byl John Wesley, Charles Wesley a George Whitefield. Toto probuzení trvalo více než 50 let a zasáhlo všechny vrstvy tehdejší společnosti. Obyčejní lidé v Anglii před tímto probuzením byli většinou nevzdělání a velmi brutální. Školy byly pouze pro elitu. Ve velkých městech chátka plenila a loupila, zapalovala domy, otevírala vězení a terorizovala lidi. V každém třetím domě v Londýně se prodával tvrdý alkohol. Obchody s džinem zvaly návštěvníky, „aby se opili za penny nebo zpili do němoty za dvě pence a pak se z toho vyspali na slámě“. Navzdory neúčinné policii byly v této době trestní soudy velice nemilosrdné a existovalo nejméně 160 přečinů, které podléhaly okamžitému trestu smrti. Vězení byla plná lidí, kde přežívali či umírali v neuvěřitelně otřesných podmínkách. Právě v těchto vězeních začal John Wesley a jeho skupina v začátcích probuzení sloužit.

Ve vyšších vrstvách společnosti se lidé při zmínce o náboženství smáli. Není se čemu divit, když církev byla v té době naprosto vzdálena Bohu. Většinu prominentních státníků tvořili nevěřící lidé, vyhlášení svou morální zkažeností, opilstvím a sprostou mluvou. Manželství bylo předmětem posměšků, o čemž svědčí například známé dopisy lorda Chesterfielda, které psal svému synu, a obsahovaly rady, jak svádět ženy. Pouze čtyři nebo pět členů sněmovny chodilo do kostela. Lord Bolingbrooke, když kritizoval skupinu duchovních za jejich životní styl, řekl: „Za největší zázrak na světě označuji to, že křesťanství ještě přežívá, ačkoliv bylo svěřeno do rukou takových nekřesťanských mužů jako jste vy.“

Probuzení, o kterém zde mluvím, začalo počátkem roku 1739 veřejnými kázáními. Výjimkou nebyly dvacetitisícové až šedesátitisícové zástupy tlačící se, aby slyšeli bratry Wesleye a Georga Whitefielda. Kázali i v těch nejhorších čtvrtích, kde žila úplná spodina, jako byli horníci v Kongswoodu, kterých se ostatní štítily. Kázali také na dvorech skláren těm nejhříšnějším a nejzoufalejším lidem v Bristolu. Když je lidé slyšeli mluvit, v slzách a pláči se obraceli v pokání k Bohu.

Zatímco bratři Wesleyové se zaměřili na území nynější Velké Británie a Irska, George Whitefield kázal kromě Británie i ve všech tehdejších městech Ameriky (resp.

východního pobřeží). Všude se kolem něj shromažďovaly tisícové zástupy, vyznávající své hříchy a odvracející se od svého dosavadního způsobu života. Tento muž (tj. George Whitefield) na tehdejších nejosídlenějších východních pobřeží Ameriky, ovlivnil celou společnost. Křesťanství, skrze metodismus, znovu získávalo svoje místo v životě těchto zemí.¹⁰⁴ Světlo probuzení přináší křesťanství dnes zejména do Jižní Koreje a Číny (další země jako je Argentina, Brazílie, Kanada aj. nechávám stranou). Všechny tyto země zasáhlo podobné probuzení, včetně jeho vlivu na společnost, jaké jsem popisoval výše.

Jižní Koreu zasáhlo probuzení v padesátých letech 20. století, kdy se začínala vzpamatovávat z ničivé korejské války. V roce 1958 mladý snilek jménem David Jonggi Cho postavil nedaleko Soulu svůj stan. Právě dostudoval Biblickou školu „Assemblies of God“ a zakládal křesťanský sbor. Ve víře požádal Boha, aby do jeho mladého sboru přivedl 150 členů - tehdy se toto číslo zdálo nedosažitelné. To ještě nevěděl, jaký zázrak se stane s touto církví „Yoido Full Gospel Church“, která se po skromných začátcích rozrostla na téměř nepředstavitelných 700 000 členů. Stala se tak největším křesťanským sborem na světě a doslova oázou křesťanství v moři Buddhismu, Islámu a ateismu v Asii.¹⁰⁵

Jihokorejské církve s počty několika desítek tisíc až sta tisíc členů v každém z velkoměst, jsou často založeny na domácích skupinkách scházejících se během pracovního týdne v počtu 6 - 12 lidí. Lidé v nich jsou si velmi blízcí a proto zde mají prostor ke sdílení se svými starostmi. Do těchto skupinek pak zvou své nevěřící přátele a známé. A jejich vliv je v Jižní Koreji více než hmatatelný. Celá země je jimi doslova pozitivně prosolena. Zasahuje do všech oblastí veřejného života včetně politiky, ekonomiky, sportu, kultury aj. V současnosti bylo v této zemi k 30. září roku 2006, jak jsem zjistil z internetových stránek Ministerstva zahraničních věcí – Velvyslanectví v Soulu je 54% věřících (z toho: křesťané 51%, budhisté 48% a ostatní 1%).¹⁰⁶

Do Číny probuzení přicházelo velmi pozvolna. Na konci 19. století až do první poloviny 20. století se mnoho misionářů, zvláště ze Skandinávie, rozhodlo odejít do této země, aby zde hlásali křesťanství. Po téměř čtyřiceti letech (v roce 1922) se však v zalidněné provincii Henan nacházelo pouze něco přes dvanáct tisíc

¹⁰⁴ Srovnej tamtéž, s. 37-63.

¹⁰⁵ Srovnej internetová stránka, <http://www.novyzivot.cz/?language=1&action=kav&id=20>.

¹⁰⁶ Srovnej internetová stránka českého velvyslanectví v Soulu: <http://www.mzv.cz/servis/upload/sti/%7B1CB5F848-EFE7-40A5-9443-A380E736B176%7D.doc>, dokument „SOUHRNNÁ TERITORIÁLNÍ INFORMACE“.

protestantských věřících, kteří byli vystaveni navíc zesměšňování a násilí. V roce 1949 Čína se stala komunistickou zemí. Do roku 1958 vláda zrušila všechny veřejně působící církve. Maova manželka Jiang Qing se chlubila zahraničním návštěvníkům, že křesťanství bylo v její zemi pohřbeno a nachází se pouze v historických sekcích muzea. Tato žena měla téměř pravdu. V té době bylo v Číně jen něco okolo osmdesáti tisíc většinou tajných křesťanů. V roce 1970 křesťanská delegace při návštěvě Číny oznámila: „V Číně není jediný křesťan“.¹⁰⁷ Ale právě při kulturní revoluci v sedmdesátých letech 20. století zde začalo úžasné Boží probuzení postupně zasahující všechny oblasti země.

Čínské vládní úřady na tuto situaci zareagovali vytvořením státních křesťanských církví, do jejichž vedení dosadili své lidi. Do těchto komunistickou stranou kontrolovaných církví se velmi mnoho křesťanů, odmítlo zaregistrovat. Tito křesťané vytvořili na státu nezávislé ilegální církve. Čím více byli neregistrovaní křesťané v Číně krutě pronásledováni, tím více jich přibývalo. A protože se museli rozprchnout do všech částí Číny, roznesli svou víru po celé zemi. Jejich působení již začíná být vidět. V současnosti se počet čínských „podzemních křesťanů“ odhaduje na 80 milionů.¹⁰⁸

O pronásledované těchto čínských křesťanů se začínají stále ve větší míře zajímat demokratické státy celého světa, včetně mezinárodních organizací zaměřených na ochranu lidských práv. Svým utrpením a pronásledováním, jsou „neregistrovaní“ čínští křesťané světlem nejenom ve své zemi, ale po celém světě. Což je podle mého názoru také jedním z důvodů (vedle ekonomické otevřenosti světu a blížících se olympijských her v Pekingu) postupných změn čínské společnosti k demokracii.

Vědomí těchto probuzení, jak těch historických, tak současných, nám poskytuje úplnější a vyváženější představu o vlivu křesťanství na společnost. Všude tam, kde křesťané, vezmou vážně své poslání, nezůstane společnost beze změn. Tyto změny zasahují úplně všechny oblasti soukromého i veřejného života. Podotýkám, že tyto změny nevyvolají svým příkladem morálně vzorní lidé. Ti můžou vyvolat maximálně zájem a zvědavost. Ten, který je schopen obrátit lidské srdce i celou společnost k dobrému, je pouze Bůh, pokud Mu člověk vydá život k proměně. A změna jednotlivce je nutným předpokladem pro změnu celé společnosti.

¹⁰⁷ Srovnej Hataway, Paul, Žen-jing, Liu, Nebeský muž, Albrechtice: Křesťanský život, 2005, s. 5, ISBN 80-7112-103-7.

¹⁰⁸ Srovnej tamtéž.

Závěr

V úvodu mé práce jsem si dal za cíl dokázat, že křesťanství může současnému člověku a potažmo celé společnosti, mnohé nabídnout. A také navrhnout, jak může člověk tento dar křesťanství aplikovat a jakým způsobem se tato aplikace v jeho životě a v životě společnosti projeví.

Za hlavní měřítko toho, co je a není křesťanské, jsem používal pouze Bibli: jediný a nezpochybnitelný zdroj křesťanské víry. Proto jsem uváděl pouze ty názory, které z ní prokazatelně vychází. V mé práci jsem se snažil nepreferovat ani nezavrhnout žádnou křesťanskou církev, což se mi snad také podařilo.

Doufám, že pozitivní vliv křesťanství na život jedince a společnosti se mě prokázat podařilo. Nejdůležitější zjištění, ke kterému jsem v mé práci dospěl, může však být pro mnohé velkým překvapením. Za nejdůležitější z toho, co může křesťanství současnému člověku nabídnout, nepovažuji nějaké křesťanské morálně – etické rady a návody jak řešit konkrétní lidské a společenské problémy. A za nejdůležitější nepovažuji ani výčet „správného křesťanského“ chování a jednání. **Za nejdůležitější věc, kterou může křesťanství člověku nabídnout, považuji vnitřní změnu člověka – jeho naladění na Boží řád hodnot.**

V mé práci jsem dokazoval, že touto vnitřní změnou člověka je myšlena změna lidského smýšlení. Očekávané změny způsobu chování a jednání člověka a společnosti (tzn. vyřešení lidských a společenských problémů) jsou až důsledkem této změny smýšlení. Pak ovšem vyvstala otázka o neschopnosti člověka docílit této vnitřní změny vlastním chtěním či silou. V textu mé práce dokazují, že jen Ježíš Kristus dokáže učinit tak radikální změnu člověka, která je v Bibli nazývána novým narozením.

Pokud bych měl tento fakt shrnout v co nejkratší a nejdůležitější větě, použil bych (opět) biblický verš, kde apoštol Pavel praví: „*Kdo je v Kristu, je nové stvoření. Co je staré pomínulo, hle všechno je nové*“.¹⁰⁹ To znamená, že pouze Ježíš dokáže takto změnit člověka svojí láskou. Pokud o to ovšem člověk stojí, dovolí mu to a udržuje s ním (Ježíšem) osobní vztah.

Láska, kterou člověk čerpá ze společenství s Ježíšem, dokáže změnit na soběstřednosti založené lidské smýšlení a tím i negativní lidské chování a jednání.

---

¹⁰⁹ Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, část Nový zákon, Druhý list Korintským, kapitola 5, verš 17, s. 172, ISBN 80-7113-009-5.

A to je předpoklad pro to, aby mohly být postupně řešeny i lidské problémy. Pokud bude takto proměněných lidí dostatek, bude to mít pozitivní dopad i na společnost a její problémy (včetně těch globálních).

Z těchto důvodů si také myslím, že křesťanství a sociální pedagogika mají společný sociální rozměr. Mám zde na mysli přípravu jedince tak, aby byl schopen odpovědně a kvalifikovaně plnit své sociální role a aby se stal co nejprospěšnější společností. I když u křesťanství toto působení není prvořadým cílem, přesto si myslím, že oba „směry“ se mohou ve svých poznacích vzájemně, a ku prospěchu jednotlivce i společnosti, v mnohém obohacovat.

Resumé

Cílem mé práce bylo dokázat, že křesťanství může současnému člověku a potažmo celé společnosti, mnohé nabídnout. Potom zabývat se tím co nabízí, jak to může člověk u sebe aplikovat a jakým způsobem se tato aplikace v životě jednotlivce a v životě společnosti projeví.

V počáteční kapitole jsem věnoval vysvětlení základních pojmů a definic („křesťanství“, „Ježíš Kristus“ a „křesťan“). Při jejich výkladu jsem nečerpal z katechismu žádné církve, ale z Bible jakožto jediného a nezpochybnitelného zdroje křesťanské víry.

Ve druhé kapitole jsem pojednal o dobru a zlu v životě člověka, a ukázal na prázdné místo v nitru každého z nás, které nemůže být naplněno ničím jiným než samotným živým Bohem - Jeho láskou. Člověk ovšem musí chtít vpustit Bohu do tohoto prázdného prostoru. Vše je totiž závislé na svobodném lidském rozhodnutí, které Bůh naprosto respektuje. Poukázal jsem zde také na mnohé lidské i společenské problémy a tvrdil jsem, že jsou důsledkem zakořeněné lidské soběstřednosti.

Ve třetí a nejdelší kapitole jsem se snažil ukázat na řešení, které křesťanství nabízí pro odstranění zla a jeho důsledků (tzn. lidských a společenských problémů). Uvedl jsem, že tímto řešením je Bohem provedená vnitřní změna myšlení člověka (od zla, které je zakódováno v každém z lidí, k životu s Bohem). Předpoklady pro tuto vnitřní proměnu jsem uvedl dva. První předpoklad Bůh za člověka již splnil, když poslal na svět svého syna Ježíše Krista zaplatit smrtí na kříži za lidské zlo (hříchy), aby lidem mohlo být odpuštěno a mohli začít nový život. Druhým předpokladem, který je na straně člověka, je uvěřit této Boží skvělé nabídce, chtít tuto vnitřní proměnu a dovolit Bohu tuto proměnu vykonat.

V této kapitole dále tvrdím, že změněné lidské smýšlení je následně základem pro změnu problémového chování a jednání. Síla tohoto nového života, jak cituji v této kapitole, pramení z lásky, protože Bůh je láska. A kdo tomu uvěří, může být „solí země“ a světlem světa. Býti solí země a světlem světa pak znamená, zprostředkovávat Boží lásku ve všech oblastech společenského života tak, aby všichni mohli tuto lásku poznat, býti jí proměněni a předávat ji dál. A to je možné jen osobním příkladem.

Možný pozitivní vliv křesťanů ve společnosti jsem se snažil ukázat na oblasti veřejně – společenského a politického života, oblasti rodinných vztahů, oblasti vztahu k charitativní službě (praktické pomoci bližním) a oblasti vztahu křesťanů k životnímu prostředí. Na posledních několika stranách jsem pak vzpomenul případy, které jsou použity jako příklad změn společnosti, jež byly vyvolány pozitivním vlivem křesťanů.

Anotace

Téma, mé bakalářské práce zní: „Co může křesťanství nabídnout současnému člověku“. Má bakalářská práce dokazuje, že křesťanství může současnému člověku mnohé nabídnout. Současný člověk se potýká se spoustou problémů. V soběstřednosti člověka, která je pevně zakotvena v každém z nás, vidí má práce hlavní příčinu lidských i společenských problémů. A za nejdůležitější věc, kterou křesťanství lidem nabízí, považuje Bohem provedenou vnitřní proměnu člověka. Proměnu od soběstřednosti k lásce. Dále popisuje jak této změny může člověk „dosáhnout“. Závěrem tato práce, na příkladech z historie i současnosti, ukazuje jak se může odrazit taková proměna člověka na stavu společnosti.

Z těchto důvodů má bakalářská práce nabývá přesvědčení, že křesťanství a sociální pedagogika mají společný sociální rozměr. A že se mohou ve svých poznacích vzájemně, a ku prospěchu jednotlivce i celé společnosti, v mnohém obohacovat.

Klíčová slova

Křesťan, Ježíš Kristus, křesťanství, svobodná vůle, lidské problémy, společenské problémy, soběstřednost, láska, vnitřní změna člověka, poslání křesťanů, společnost, probuzení.

Annotation:

Theme of my bachelor work is named: „What Christian religion can offer current people“. My bachelor work proves that Christian religion can offer current people various things. Present people face a lot of problems. In my work I can see egoism, which is firmly embedded in each of us, as the main cause of human and social problems. I consider the inner transformation of a human done by God is the most important thing which Christian religion offers to people. It is the transformation from egoism to love. Then I describe how you can reach this transformation. At the end of

my work I demonstrate on examples from history and present how such a transformation can reflect on a state of a society.

For these reasons in my bachelor work I am coming to believe that Christian religion and social pedagogy have social dimension in common and that they can enrich each other with their pieces of knowledge and this for individual's and all the society's benefits.

Key words:

Christian, Jesus Christ, Christianity, free will, human problems, social problems, egoism, love, inner transformation of a human, Christians' mission, society, awakening (in the meaning of society awakening).

Seznam použité literatury

1. Řehoř, Antonín, Metodické pokyny pro vypracování bakalářské práce, Brno: Institut mezioborových studií, 2006.
2. Ekman, Ulf, Doktríny, Brno: Postilla, 2000, ISBN 80- 902693-8-9.
3. Bible, ekumenický překlad, Praha: ZVON, 1991, ISBN 80-7113-009-5.
4. Lewis, Clive-Staples, K jádru křesťanství, Praha: Návrat,1993, ISBN 80-7198-173-7.
5. Biblí svatá, podle posledního vydání Kralického z roku 1613, Praha: Biblická společnost československá, 1951.
6. Boyd, Gregory, Boyd, Edward, Dopisy skeptikovy, Brno: Postilla, 2003, ISBN 80-86442-13-6.
7. Nováček, Pavel, Člověk a česká společnost na prahu 21. století“, Opava: Open Education & Sciences, 1999, ISBN 80- 901974-7-7.
8. Mareš, Petr, Sociologie nerovnosti a chudoby, Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, ISBN 80- 85850-61-3.
9. Prince, Derek, Základy křesťanského života, Doubek: Postilla, 2006, ISBN80-86442-37-3.
10. Horton, Stanley, a kolektiv, Systematická teologie, Albrechtice: Křesťanský život, 2001, ISBN 80-7112-069-3.
11. Novotný, Adolf, Biblický slovník, Praha: Kalich, 1956.
12. Ottova všeobecná encyklopedie, Praha: OTTOVO NAKLADATELSTVÍ, 2003, ISBN 80-7181-947-6.
13. Christenson, Larry, Christenson, Nordis, Křesťanskí manželia, samizdatové vydání.
14. NOVÁ SMLOUVA, Praha: Křesťanská misijní společnost, 1994, ISBN 80-7113-009-5.
15. Lewis, Clive-Staples, HOVORY, Londýn: Nová Evropa, 1945.
16. Drápal, Dan, Žízeň po probuzení, Praha: Sborový dopis, 1996.
17. Duewel, Wesley, Oheň probuzení, Praha: EIRĚNĚ, 1997, ISBN80-901318-4-0.
18. Hataway, Paul, Žen-jing, Liu, Nebeský muž, Albrechtice: Křesťanský život, 2005, ISBN 80-7112-103-7.

Další prameny

Internetové stránky:

19. <http://www.krestanstvi.cz/index.htm>.
20. http://www.vira.cz/knihovna/index3.php?sel_kap=802.
21. <http://tisk.cirkev.cz/dokumenty/pokoj-a-dobro.html>.
22. <http://www.juda.wz.cz/>.
23. <http://www.charita.cz/article.asp?nArticleID=310&nDepartmentID=187&nLanguageID=1>.
24. <http://www.novyzivot.cz/?language=1&action=kav&id=20>.
25. <http://www.mzv.cz/servis/upload/sti/%7B1CB5F848-EFE7-40A5-9443-A380E736B176%7D.doc>

Časopisy:

26. měsíčník LOGOS , Banská Bystrica: Křesťanské vydavatelství MILOSTĚ, 6/2006, ISSN 1336-7331.